

REACTIENOTA BIJ DE REGELS VERSTERKING GROENE ONTWIKKELINGSZONE

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
2	Beantwoording van de zienswijzen.....	3
3	Ambtshalve wijzigingen regels versterking Groene ontwikkelingszone	26
	Bijlage: Achtergrond rekenmethodiek versterking GO.....	28
1	Proces van totstandkoming.....	28
2	Hoofdpijnen rekenmethodiek.....	28
	2.1 Uitgangspunten.....	28
	2.2 Basis van de puntentelling.....	29
3	Uitwerking van de verliesfactor (stap 1 a).....	29
4	Uitwerking van de impactfactor (stap 1b).....	29
	4.1 Impact per categorie van ontwikkeling.....	30
	4.2 Locatie-afhankelijke toeslagfactoren	33
5	Uitwerking van de versterkingsmaatregelen (stap 2).....	35

1 Inleiding

Op 15 februari 2022 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp van de regels versterking Groene Ontwikkelingszone vastgesteld. Dit ontwerp lag van 21 februari tot en met 4 maart 2022 ter inzage. Het ontwerpbesluit is gepubliceerd en bekend gemaakt via de website van de provincie. Daarnaast zijn online vier informatiebijeenkomsten georganiseerd tijdens de periode van terinzagelegging. Alle Gelderse gemeenten en enkele Gelderse milieuorganisaties zijn voor deze bijeenkomsten uitgenodigd. Een van deze bijeenkomsten is specifiek georganiseerd voor ecologische adviesbureaus, uitgenodigd via het Netwerk Groene Bureaus. De vier bijeenkomsten zijn bezocht door 109 deelnemers.

Tijdens deze bijeenkomsten zijn de regels toegelicht, vragen beantwoord en is aangegeven dat opmerkingen en aanbevelingen door middel van een zienswijze kunnen worden ingediend. Enkele deelnemers van de informatiebijeenkomsten hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Er zijn zes verzoeken om meer informatie of vragen over de regels bij ons binnen gekomen. Twee verzoeken kwamen binnen door middel van een zienswijze. De overige vier verzoeken werden ingediend bij het Provincieloket of direct bij de betrokken medewerkers. De gevraagde informatie is tijdens de periode van terinzagelegging per telefoon en per mail verstrekt. In twee gevallen is hierna nog een zienswijze ingediend. Wij hebben totaal 15 zienswijzen ontvangen. In hoofdstuk 2 is elke zienswijze samengevat en beantwoord en aangegeven of de zienswijze leidt tot een aanpassing van de regels en/of de toelichting.

In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op een vijftal ambtshalve wijzigingen. De aanleiding was in de meeste gevallen opmerkingen en vragen van deskundigen en van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomsten. Het gaat over het algemeen over een verbeterde toelichting of nadere specificatie.

2 Beantwoording van de zienswijzen

Reactienummer: 1

Indiener: TPSolar

Samenvatting zienswijze

In tabel 2 impactfactoren wordt de categorie zonnepark met eenheid hectare Functioneel zonnepark aangeduid. Indiener vraagt of hiermee de technische installatie wordt bedoeld c.q. panelen, omvormer- en transformator stations en (half)verharde onderhoudspaden zonder de tussenruimtes tussen de panelen en mogelijke groenstroken binnen het hekwerk of wordt hier alles binnen het hekwerk bedoeld.

Antwoord

Voor het berekenen van de impact van het zonnepark is in de regels zoals die ter inzage lagen uitgegaan van de totale oppervlakte van de technische installaties (zonnepanelen, omvormer- en transformator stations), (half-)verharde onderhoudspaden, tussenruimtes en alle groenelementen daaromheen of tussendoor. Het gaat dus in feite om meer dan het functionele oppervlak, en daarmee is rekening gehouden door een relatief laag aantal punten per hectare toe te kennen, in vergelijking met andere categorieën van ontwikkeling.

Dit is al tijdens de terinzagelegging meegedeeld aan indiener. Hierop heeft indiener een aanvullende zienswijze ingediend, zie zienswijze 5.

Wijzigingen

Naar aanleiding van deze zienswijze passen wij de rekenregels aan en gaan we uit van de oppervlakte functioneel zonneveld.

Reactienummer: 2

Indiener: NN

Samenvatting zienswijze

Indiener verzoekt om enkele voorbeelden van de berekening van de verliesfactor, impactfactor en verbeteringsfactoren toe te sturen of een Excel-tabel waarmee de berekening kan worden uitgevoerd.

Antwoord

Per mail zijn in de periode van de terinzagelegging zowel de reketabellen als de Excel-invulformulier, en een handleiding toegezonden. Daarmee kan indiener voorbeeldberekeningen maken.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de tekst van de regels.

Reactienummer: 3

Indiener: Hobama

Samenvatting zienswijze

Inspreker ondersteunt het doel van het voorstel en roept GS op de regels niet te soepel te maken, met name met betrekking tot grote projecten in ecologische verbindingzones.

- 1 Stel de samenhang meer centraal en werk dit begrip beter uit.
- 2 De hoofdelementen van het rekenmodel zijn juist. De berekening en daarmee de uitkomst is niet objectief, eerder een indicatie. De ecologische en landschappelijke beoordeling moet daarom geen 'druk op de knop' worden. Inspreker roept op om de redenering om tot bepaalde waarden te komen openbaar te maken. De verbeterwaarden zijn relatief hoog vergeleken met de verlies- en impactwaarden, waardoor het (te) makkelijk is verbeteringen te vinden voor schadelijke projecten.
- 3 Er zou pas sprake moeten zijn van een versterking als de verbeteringspunten de verlies- en impactpunten met een ruime marge overschrijden, met meer dan 25% voor GO en meer dan 50% voor EVZ.
- 4 De onderlinge verschillen tussen de verlieswaarden en onderlinge verhoudingen van de diverse categorieën houden te weinig rekening met landschappelijke waarden en moeten worden vergroot. Het visuele aspect en groeitijd moeten zwaarder meetellen, met name voor houtwallen, bomenrijen en lanen.
- 5 Impact van landschap versturende projecten zoals woningbouwprojecten en zonneparken worden vanwege landschappelijke en ecologische schade veel te laag gewaardeerd.
- 6 Bij de verbeterwaarden houden de relatieve waarden en onderlinge verschillen te weinig rekening met de landschappelijke betekenis en met de groeitijd die nodig is om landschappelijk effect en herstel te bereiken. Verbeterwaarden ten opzichte van verlies- en impactwaarden in het algemeen zijn opvallend hoog gelet op landschappelijke effecten en groeitijd van nieuwe elementen. Reeds aanwezige en blijvende waardevolle elementen in of langs het projectgebied zoals sloten, bos e.d. moeten bij berekening van verbeteringen buiten beschouwing blijven.

- 7 Voor de categorieën Nationaal landschap, agrarisch met natuurwaarden en zonneparkprojecten op landbouwgrond moet een toeslagfactor worden ingevoegd. Daarnaast is het niet consistent dat locatiefactoren alleen bij impact worden meegenomen, maar achterwege blijven bij "berekening" van verliezen.
- 8 Het is niet logisch om locatiekwalificaties als EVZ, open landschap, aardkundige, Nationaal landschap etc. zowel bij de impact- als bij de verbeterberekening als toeslag-factoren mee te nemen. Immers dan neutraliseren deze elkaar.
- 9 Het is onwenselijk en een aantasting van "samenhang" dat een verbindingszone voor een groot deel van de breedte of geheel in beslag wordt genomen door een project. Het is daarom aan te bevelen dat in het rekenmodel een factor wordt opgenomen of los van het rekenmodel een regel wordt toegevoegd, die beperkingen stelt aan de mate waarin een project de breedte van GO en EVZ in beslag neemt, tenzij naast en langs het projectgebied vervangende zones met gelijke breedte kunnen worden geschapen.
- 10 GS maken geen onderscheid meer naar kleine en grote projecten. De landschappelijke en ecologische impact van grote projecten is echter onevenredig groot. Een extra toeslagfactor is gewenst op het totaal van verliezen en impactpunten als projecten een omvang hebben die veel groter is dan de schaal van het omliggende landschap (verkaveling, grootte percelen e.d.) en van de gewenste ontwikkelingsdoelen uit de Omgevingsverordening.
- 11 Zon op dak heeft een zeer groot potentieel en heeft om vele redenen de voorkeur. Het is aan te bevelen dat GS een ontmoedigingsbeleid voert m.b.t. zonneparkprojecten op land en in het bijzonder in GO, EVZ, Nationaal landschap -die slechts een deel uitmaken van het niet stedelijke landschap, maar wel waardevol zijn- ten gunste van zon op dak. GO en EVZ zijn niet nodig voor locatie van zonne-energie opwekking.
- 12 Een aanvullende regel en aanvulling op de berekeningen en toeslagfactoren is gewenst dat om ecologische redenen hoogstens 50% (liefst 40%), van de bodem onder de panelen door panelen mag worden bedekt en dat rijen panelen, gerekend vanaf de randen minstens 3 m uit elkaar moeten blijven.

Antwoord

- 1 Meer uitwerking van het begrip samenhang.
Artikel 2.52 van de Omgevingsverordening bepaalt dat een nieuwe activiteit of ontwikkeling alleen is toegestaan als a) de Groene ontwikkelingszone per saldo en naar rato wordt versterkt en b) de samenhang niet verloren gaat. Provinciale Staten hebben Gedeputeerde Staten de opdracht gegeven om in de regels versterking Groene ontwikkelingszone (GO) de 'per saldo en naar rato versterking' uit te werken. Het uitwerken van de samenhang valt buiten de reikwijdte van deze regels. Samenhang is een toets op basis van andere regels in de verordening over de GO en kan een weigeringsgrond zijn, ook als voldoende punten worden ingezet voor versterkingsmaatregelen. In artikel 2.52 staat dat uit onderzoek moet blijken dat de samenhang niet verloren gaat. In de toelichting op de Regels versterking Groene ontwikkelingszone wordt bij stappen 2 en 3 gewezen op deze voorwaarde, door aan te geven dat versterkingsmaatregelen dienen aan te sluiten op natuurelementen in Gelders natuurnetwerk (GNN) en GO en bijdragen aan ecologische verbindingzones.
- 2 Rekenwaarden niet objectief en de versterkingsopgave te laag. Twee belangrijke uitgangspunten van het rekenmodel zijn dat het eenvoudig toe te passen moet zijn en op vergelijkbare manier toepasbaar moet zijn voor verschillende typen van ontwikkelingen. Dat impliceert een inschatting van de impact op basis van fysiek ruimtebeslag en van verstoring op de omgeving. Deze inschatting is gedaan op basis van expert judgement uitgevoerd door deskundigen van een adviesbureau en van de provincie.

- 3 Er zijn proefberekeningen gedaan om de uitkomsten te beoordelen. Daaruit blijkt dat toepassing van de rekenmethodiek in alle gevallen leidt tot een versterking van de kernkwaliteiten. De waarden in de tabel om de verliespunten te berekenen en de tabel met de punten voor de versterking zijn beiden afgeleid van vergoedingen voor beheertypen natuurbeheer en vrijwel gelijk aan elkaar. Bij verlies van houtige elementen van oudere leeftijd is de verlieswaarde groter dan de versterkingswaarde. Dit is nader toegelicht in het document “achtergrond op rekenmethodiek versterking GO”.
- 4 Een ruime marge van 25 tot 50% voor versterkingsmaatregelen, bovenop de versterkingsopgave.
Een ruime marge van 25 tot 50% voor versterkingsmaatregelen, bovenop de versterkingsopgave is niet nodig en niet wenselijk. Het verlies aan elementen wordt in stap 1a al afzonderlijk berekend, en stap 1b berekent al hoeveel versterking nodig is bovenop een eventueel verlies. Die versterking is gebaseerd op impact op zowel actuele als ook potentiële natuurwaarde (volgens aannames toegelicht onder punt 2). Toepassing van deze regels leidt dus al tot versterking van kernkwaliteiten.
- 5 Te weinig rekening gehouden met landschappelijke waarden.
De landschappelijke waarden zijn uiteindelijk het beste te kwantificeren in concrete landschapselementen zoals houtige elementen, wateren en bloemrijke begroeiing. Deze elementen worden gewaardeerd in de versterkingsmaatregelen. Als houtige elementen van hogere leeftijd verloren gaan, wordt een grotere versterkingsopgave gevraagd. Dit is een stimulans om te overwegen houtige elementen te sparen en op te nemen in het totaalplan. De versterkingsmaatregelen moeten bijdragen aan de kernkwaliteiten die gelden in het specifieke deelgebied waar de ontwikkeling plaatsvindt. Deze kernkwaliteiten betreffen zowel natuurwaarden als landschappelijke kwaliteit. Dit geldt niet specifiek voor één versterkingsmaatregel, maar ook voor de onderlinge samenhang tussen verschillende maatregelen. In het versterkingsplan moet worden onderbouwd hoe de combinatie van versterkingsmaatregelen bijdraagt aan de kernkwaliteiten.
- 6 Impact van landschap versturende projecten veel te laag gewaardeerd.
Wij delen de mening van indiener dat woningbouwprojecten en zonneparken een negatieve impact hebben op landschappelijke en ecologische waarden. Daarom geldt voor deze projecten in GO een forse versterkingsopgave. Proefberekeningen wijzen uit dat 30-50% van de oppervlakte van dergelijk plannen volgens de rekenmethodiek moet worden ingevuld met natuurversterkingsmaatregelen. Dat levert in een gebied dat nu nog relatief arm is aan natuur en landschappelijke waarde een aanzienlijke natuurversterking op, en vergt ook een serieuze investering van de initiatiefnemer. Mocht het gebied al bijzondere waarden hebben die verloren gaan, dan resulteert dat via de verliesfactor in een nog grotere versterkingsopgave.
- 7 Reeds aanwezige natuur- en landschapselementen tellen niet mee als versterkingsmaatregelen.
Het is zeker de bedoeling dat al aanwezige natuur- en landschapselementen niet meetellen in de versterkingsopgave. In stap twee gaat het om nieuw toe te voegen natuur- en landschapselementen. We zullen dit in de toelichting aanvullen. Andere aspecten van punt 6 zijn al beantwoord onder punt 4 en 5.
- 8 Extra toeslagfactor voor Nationaal landschap, agrarisch met natuurwaarden en zonneparkprojecten op landbouwgrond.
Waar een GO ook in Nationaal Landschap ligt, maken de kernkwaliteiten van dit Nationaal Landschap al deel uit van die van het GO. Er gelden daarnaast toeslagfactoren voor open gebied en voor gebied met bijzondere aardkundige waarden die ook voor een flink deel overlappen met Nationale Landschappen. Agrarische gronden met natuurwaarden zullen meer dan gemiddeld al natuurelementen hebben, en als deze verloren gaan door de ruimtelijke ontwikkeling worden deze meegewogen in de verliesfactor. Voor zonneparken komt de invloed op ecologische en landschappelijke waarden tot uiting in de impactfactor. De afweging of zonneparken wenselijk zijn op landbouwgrond die van belang zijn voor voedselproductie is voor versterking GO geen criterium. Om ook voor verlies van natuur- en landschapselementen

toeslagfactoren vanwege de locatie toe te passen leidt tot een dubbeltelling van het locatie-effect die niet terecht is.

- 9 Geen locatiespecificaties als EVZ, open landschap, aardkundige, Nationaal landschap etc. bij zowel bij de impact- als bij de verbeterberekening als toeslag-factoren.

Voor open landschap en aardkundige waarden (die voor een groot deel overlappen met Nationaal Landschap) gelden geen toeslagfactoren bij de versterkingsmaatregelen (stap twee), zoals indiener stelt. Dat geldt wel voor Ecologische Verbindingszones (EVZ). Daar is juist gekozen voor een stimulans om maatregelen te nemen die bijdragen aan een EVZ, omdat dit voor de provincie een belangrijk doel is. Het gaat niet alleen om de locatie van de versterkingsmaatregel in een EVZ, maar ook of die bijdraagt aan de versterking van het EVZ-model dat op die locatie gewenst is (EVZ-modellen staan vermeld in de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen per deelgebied). Versterkingsmaatregelen die niet bijdragen aan de EVZ leveren minder punten op.

- 10 Beperkingen stellen aan ruimtebeslag over de breedte van GO en EVZ.

Wij zijn het met indiener eens dat het onwenselijk is dat een ruimtelijke ontwikkeling de "samenhang" aantast of de functie als EVZ belemmert. Het uitwerken van de samenhang valt weliswaar buiten de reikwijdte van deze regels maar krijgt wel aandacht bij bepaling van de locatie van maatregelen.

- 11 Extra toeslagfactor voor grote projecten.

Een van de uitgangspunten in de berekeningen is de omvang van het project. Hoe groter het project hoe groter de versterkingsopgave, ofwel een groot project heeft een grote toeslagfactor. Daarom is een extra toeslagfactor voor grote projecten niet nodig.

- 12 Stimuleren van zon op dak.

Stimuleren van zon op dak en hieraan voorkeur geven boven zonnenvelden op agrarische percelen valt buiten de reikwijdte van de regels voor versterking van GO. Geen enkele ontwikkeling wordt bij voorbaat uitgezonderd in het GO. Wij zien kansen om versterking van GO en van natuur- en landschapswaarden te koppelen aan ruimtelijke ontwikkelingen.

- 13 Bodembedekking in zonnenvelden beperken.

Met de versterkingsregels stellen we geen inrichtingseisen aan het functionele deel van het zonnenveld. Het uiteindelijke plan van initiatiefnemer bepaalt wat verloren gaat en hoeveel versterkt moet worden. In de toelichting op de regels staat aangegeven op welke wijze ruimte tussen de panelen en naast het zonnenveld meegerekend mogen worden in de versterkingsopgave. Daarbij moet het gaan om maatregelen die aansluiten op beheertypen voor natuurbeheer en agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Het niet-bedekken van de grond met zonnepanelen is onvoldoende.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt ten aanzien van punt 6 tot aanpassing van de tekst van toelichting op de regels. Bij de toelichting op stap 2 wordt de volgende tekst opgenomen: Versterkingsmaatregelen betreffen maatregelen die leiden tot versterking van kernkwaliteiten, dus in principe nieuw aan te leggen natuur- en landschapselementen. Eventueel kan ook een bestaand element worden omgevormd naar een natuurelement met hoger puntenaantal.

Reactienummer: 4

Indiener: Univé rechtshulp

Samenvatting zienswijze

De conceptregels geven onvoldoende blijk van een deugdelijke belangenafweging, dit levert strijd op met artikel 3:4 AWB: nu onvoldoende rekening wordt gehouden met de eventuele gevolgen voor de percelen van indiener. Er is sprake van strijd met het zorgvuldig- evenredigheids- en rechtzekerheidsbeginsel nu de besluiten onvoldoende duidelijkheid geven over feitelijke uitvoer van plannen en eventuele gevolgen.

Indiener verzoekt zijn percelen te verwijderen uit de Groene Ontwikkelingszone, mede omdat hij zich zorgen maakt over mogelijke beperkingen in de toekomst.

Daarnaast zou indiener graag (als het niet mogelijk is zijn percelen uit het gebied te verwijderen) de toezegging krijgen dat een eventuele waterpeil verhoging geen invloed gaat hebben op zijn percelen landbouwgrond en wil indiener ook niet dat er een waterreservoir wordt aangelegd. Indiener wil de toezegging dat de Groene Ontwikkelingszone geen negatieve invloed (beperkingen) gaat hebben op zijn percelen en daarmee samenhangend zijn bedrijfsvoering. Indiener spreekt ook van percelen die nu, zonder enig overleg, zijn toegevoegd aan de Groene Ontwikkelingszone.

Tenslotte wordt verzocht om een vergoeding voor de gemaakt (proces)kosten, waaronder begrepen het salaris van gemachtigde.

Antwoord

Vooropgesteld wordt dat met dit besluit geen percelen van indiener worden toegevoegd aan de Groene ontwikkelingszone (GO). Zoals indiener zelf al aangeeft, liggen de percelen van indiener al in de GO. Deze regels veranderen daar niets aan.

Het is wel juist dat uit de concept regels niet exact opgemaakt kan worden wat de gevolgen van de regels zijn voor de percelen van indiener. Dit is ook niet het doel van de regels. De regels bieden gemeenten en initiatiefnemers houvast bij het bepalen van de omvang en de locatie van de versterking van de GO. De regels zijn immers een uitwerking van de instructieregel die is opgenomen in artikel 2.52, tweede lid, van de Omgevingsverordening Gelderland. Zolang indiener activiteiten verricht die binnen het ter plaatse geldende bestemmingsplan passen, en dit bestemmingsplan dus niet aangepast hoeft te worden, zijn de instructieregel en deze versterkingsregels niet van toepassing. Als het bestemmingsplan wel aangepast moet worden, hangt het van de activiteiten die indiener wil gaan verrichten af, en de vraag wat de impact hiervan is en welke natuurwaarden daarmee verloren gaan, wat de gevolgen van de regels zijn voor de percelen van indiener. Het feit dat uit de concept regels niet exact opgemaakt kan worden wat de gevolgen van de regels zijn voor de percelen van indiener betekent niet dat de regels blijk geven van een ondeugdelijke belangenafweging of sprake is van strijd met het zorgvuldig- evenredigheids- en rechtzekerheidsbeginsel.

Op het verzoek van indiener om zijn percelen te verwijderen uit de GO kunnen we niet ingaan. Het voorliggend besluit heeft geen invloed op de begrenzing van de GO en de beperkingen, voor zover die er al zijn, zijn niet toegenomen. In de Groene ontwikkelingszone geldt een 'ja, mits-beleid'. Dat was al zo voordat artikel 2.52 van de Omgevingsverordening in werking trad en dat blijft ook zo met dit artikel. Wij geven geen garanties voor negatieve invloeden op de bedrijfsvoering omdat deze regels hierop geen betrekking hebben. De regels hebben evenmin betrekking op verhoging van het waterpeil of de aanleg van een waterreservoir.

Voor wat betreft de gevraagde (proces)kostenvergoeding verwijzen wij naar het Besluit proceskosten bestuursrecht. Op basis van dit besluit bestaat er geen enkele aanleiding over te gaan tot vergoeding van kosten.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de tekst van de regels.

Reactienummer: 5

Indiener: TPSolar

Samenvatting zienswijze

- 1 Impact alleen berekenen over het technisch functionele deel van het zonnepark.
In de rekenregels wordt onder 'zonnepark' de gehele bruto oppervlakte van het plangebied verstaan; dus de technische installatie met alle onderhoudspaden en groen tussen en om de paneelvelden, de hekwerken en ook alle landschappelijke inpassing buiten het hekwerk. Dit heeft als gevolg dat elementen met een positieve bijdrage aan natuur zowel meetellen bij de Impactpunten (negatief) als bij de Versterkingsmaatregelen (positief). Als het plangebied door de initiatiefnemer groter is gemaakt om méér groen te faciliteren, neemt volgens de rekenwijze de impact toe en is weer extra natuurversterking nodig. Indiener stelt voor de impact alleen te berekenen over het technisch functionele deel van het zonnepark.
- 2 Conflict tussen impactwaarden en versterkingswaarden.
In het geval een zonnepark (nieuwe functie) wordt aangelegd in een EVZ met aardkundige waarden levert een natuurelement met 1.000 basispunten in de categorie versterkingsmaatregelen binnen dat zonnepark vanwege de toeslagfactoren meer negatieve punten op dan positieve. Dat doet de beoogde stimulans voor de biodiversiteit teniet, want de daarvoor ingezette ruimte kan dan beter gebruikt worden voor het plaatsen van zonnepanelen. Indiener stelt voor de basispunten voor versterking te verhogen naar minimaal op 1.500, of om de basispunten van een zonnepark bij de Impactberekening te verlagen (zie ook punt 5).
- 3 De toeslagfactoren worden bij de impactberekening cumulatief berekend in plaats van evenredig.
Als er meerdere verhogingsfactoren van kracht zijn, dan worden deze in de huidige Excelformule cumulatief berekend. Dus: Zonnepark (Y) met nieuwe functie (A) en aardkundige waarde (B) en EVZ (C) levert de formule $((Y*1,5)*1,5)*1,25$ op, met als uitkomst $400 \times 2,81 = 1.125$ punten. Volgens indiener is bedoeld: $Y + ((Y*1,5-Y) + (Y*1,5-Y) + (Y*1,25-Y)) = 400 + 200 + 200 + 100 = 900$. Hierbij wordt elke toeslag separaat berekend over de basispunten, en worden aan het einde alle toeslagen bij de basispunten opgeteld. Indiener stelt voor deze laatste rekenwijze te hanteren.
- 4 Tijdelijkheid ook mee laten wegen bij de Impactberekening.
Volgens indiener zou het terecht zijn om de tijdelijkheid van een zonnepark expliciet en in ongeveer dezelfde mate mee te laten wegen bij de Impactberekening (tabel 2). Indiener stelt voor bij de Impactberekening een kolom 'Tijdelijke impact' met een verlagingsfactor van 0,7 op te nemen.
- 5 Hoogte basispunten zonnepark ten opzichte van andere ontwikkelingen.
Indiener is van mening dat zonneparken bij de Impactberekening al een relatief laag basispuntenaantal van 400 hebben gekregen. Volgens indiener doet dit in verhouding tot de basispunten van andere ontwikkelingen onvoldoende recht aan de realiteit. In vergelijking met bijvoorbeeld een woonwijk en stelt voor om het basispuntenaantal bij de berekening van de impact voor een zonnepark te verlagen van 400 naar 250 punten.

6 Aanvullingen op ‘Speciale elementen’ bij de Versterkingsmaatregelen.

Bij de Versterkingsmaatregelen mist indiener een aantal ‘speciale elementen’ die bij ecologisch ingerichte zonneparken vaker worden toegepast en stelt voor deze maatregelen toe te voegen, zoals:

- Bijenhôtels (gericht op inheemse wilde bijen, voorstel: 30 punten per m² ‘bewoonbaar oppervlak’)
- Keverbanken (voorstel: 10 punten per strekkende meter)
- Leemheuvels: nestelgelegenheid voor gravende bijen en andere insecten (voorstel: 30 punten per heuvel)
- Grootwildcorridor: passeerbaarheid van het hekwerk rondom het zonnepark voor groot wild (voorstel: 1.000 punten per corridor, want is een zeer ingrijpende maatregel)
- Maatregelen om botsingen met wild te verminderen (is maatwerk, maar wellicht expliciet benoemen in de Toelichting).

7 Berekening van ‘Speciale elementen’ bij de Versterkingsmaatregelen.

Bij de berekening van de ‘speciale elementen’ geldt dat de oppervlakte in hectare eigenlijk geen relevante rekenmaat is. Bij deze elementen gaat het om strekkende meters (takkenrillen, stobbenwallen) of om absolute aantallen (nestkasten, faunatunnels, boombruggen, etc.).

Indiener stelt voor om in de kolom ‘Opp. (ha)’ een extra kolom in te voegen bij de Speciale elementen, met bij elk element de relevante rekenmaat.

8 Verwoording van ‘Speciale elementen’ bij de Versterkingsmaatregelen.

Bij zonneparken geldt dat het omringende hekwerk een belemmering is voor de aanwezige fauna, maar dit kan niet worden opgelost met tunnels, maar met speciale klein wild doorgangen in het hekwerk en door het hekwerk pas op 10 cm vanaf de grond te laten beginnen.

Indiener stelt voor: Hernoem ‘kleine zoogdiertunnel’ naar ‘kleine zoogdiertunnel of hekwerkdoorgang’, en hernoem ‘herpeto-faunatunnel’ naar ‘herpeto-faunatunnel of rondom ≥ 10 cm doorgang onder hekwerk (telt als één doorgang)’. Neem in de toelichting een tekst op over de speciale elementen, en omschrijf daarin ook eventuele aanvullende maatregelen die middels een maatwerkbeoordeling extra versterkingspunten kunnen opleveren.

Antwoord

Punt 1 en 2:

- 1 Impact alleen berekenen over het technisch functionele deel van het zonnepark.
- 2 Conflict tussen impactwaarden en versterkingswaarden.

We zijn het met indiener eens dat onbedoelde effecten optreden door de impact van het zonnepark over de totale bruto oppervlakte te berekenen. Op deze wijze zou de aanleg van natuurelementen ertoe kunnen leiden dat opnieuw extra natuurversterking nodig is.

Om de onbedoelde effecten zoals in punten 1 en 2 vermeld te voorkómen wijzigen we de rekenregels als volgt:

- De impact van het zonnepark wordt berekend op basis van de oppervlakte functioneel zonneveld. Functioneel zonneveld bestaat uit de door zonnepanelen bedekte bodem, inclusief bouwwerk en grasstroken die nodig zijn om het beschaduen van zonnepanelen te voorkomen en onderhoudspaden.
- We geven in de toelichting aan wat als functioneel zonneveld wordt beschouwd, en onder welke voorwaarden grasstroken als natuurversterking kunnen meetellen.
- Om deze aanpassing zo neutraal mogelijk te laten doorwerken wordt de impact per hectare functioneel zonneveld verhoogd. Recente plannen voor zonnevelden in GO laten zien dat ca. 1/3 van de oppervlakte voor natuurversterking nodig is. Door de impact per ha zonneveld te verhogen van 400 naar 600 punten per hectare, blijft dezelfde versterkingsopgave van kracht zoals deze bedoeld was.

Enkele elementen van het functioneel zonneveld kunnen onder voorwaarden ook meetellen als natuurversterking. Als kruidenrijk gras kan in zonnepark worden meegeteld:

- Onderhoudspaden.
- Groenstroken in het zonneveld zover ze de breedte overstijgen die al nodig is om beschaduwing van de zonnepanelen te voorkómen. Die strook wordt per definitie veel beschaduwd en hier kan een bloemrijke vegetatie dus ook slechter tot ontwikkeling komen. Die breedte hangt af van de opstelling van de panelen en de hoogte van de tafels; ruwe vuistregel is 1,5 meter.
- Dit onder voorwaarde van natuurgericht beheer, zoals beheertype Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02).

Deze elementen hebben dan een dubbelfunctie, ze tellen mee als functioneel zonneveld en als natuurversterkingsmaatregel.

In tabelvorm aangeven:

	Telt mee in	
	functioneel zonneveld - impact	natuurversterkingsmaatregel
bedekte bodem (door door zonnepanelen + bouwwerkjes)	+	
grasstroken nodig om beschaduwing van zonnepanelen te voorkomen	+	
verbrede grasstroken	+	+
onderhoudspaden	+	+

- 3 De toeslagfactoren worden bij de impactberekening cumulatief berekend in plaats van evenredig. Wij zijn enerzijds van mening dat een cumulatie van toeslagfactoren terecht is. In een gebied met een combinatie van bijzondere waarden mogen hogere eisen worden gesteld aan de natuurversterking. Zo worden ruimtelijke ontwikkelingen op die locatie ontmoedigd ten opzichte van locaties met minder bijzondere waarden. Als de ruimtelijke ontwikkeling toch plaatsvindt, wordt extra ingezet op versterking van de kernkwaliteiten.

Anderzijds loopt de cumulatie in sommige gevallen erg hoog op. We hebben gesignaleerd dat de toeslagfactor voor aardkundige waarde relatief hoog is en dat deze op basis van de kaart aardkundig waardevolle gebieden in veel gebieden van toepassing is. Er zijn bijvoorbeeld veel gebieden met rivierduincomplexen die in regulier agrarisch gebruik zijn, of waarop een bebouwingslint ligt. Binnen deze gebieden hebben ruimtelijke ontwikkelingen weinig impact op de aardkundige waarden, en zijn maatregelen ter versterking van de aardkundige waarde nauwelijks mogelijk. Daarom hebben we de toeslagfactor voor aardkundig waardevolle gebieden losgekoppeld van de toeslag voor open landschap. De toeslag voor open landschap is ongewijzigd gebleven, die voor aardkundige waarden is 50% verlaagd. De toeslag voor aardkundige waarden geldt alleen buiten open landschap, om te voorkomen dat de gecombineerde toeslag hoger wordt voor ontwikkelingen die in zowel open gebied als in aardkundig waardevolle gebieden liggen. Dit is als volgt in tabel 2 verwerkt:

categorie	toeslagfactoren	
	open landschap	aardkundige waarden voor zover BUITEN open landschap
woningen	2	1,5
woonwijk	2	1,5
bedrijventerrein - milieucategorie 1 en 2	2	1,5
milieucategorie 3 en 4	2	1,5
milieucategorie 5 en 6	2	1,5
windturbine	1	1
zonnepark	1,5	1,25
wegen <80 km/uur	2	1,5
middel 80-99 km/uur	2	1,5
wegen >= 100 km/uur	2	1,5

4 Tijdelijkheid ook mee laten wegen bij de Impactberekening.

Aangezien de Omgevingsverordening instructieregels geeft voor ontwikkelingen die afwijken van vigerende bestemmingsplannen, betreft dit meestal ruimtelijke ontwikkelingen voor onbepaalde tijd en verwachten we natuurversterking met een blijvend karakter. De meest voorkomende uitzondering betreft zonneparken die als buitenplanse afwijking op het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Ook dan is het denkbaar dat versterkingsmaatregelen een blijvend karakter krijgen, maar wij vinden het ongewenst om dit als verplichting op te nemen. Door echter een kortingsfactor te hanteren voor versterkingsmaatregelen die niet worden vastgelegd in het bestemmingsplan, moedigen we aan om versterkingsmaatregelen een blijvend en duurzaam karakter te geven. Als we ook bij de impactberekening een korting voor tijdelijke ontwikkelingen zouden gaan hanteren, zou deze aanmoediging worden afgezwakt en dat vinden we ongewenst.

5 Hoogte basispunten zonnepark te hoog ten opzichte van andere ontwikkelingen.

Wij zijn het met inspreker eens dat een zonnepark een positief effect kan hebben op milieucondities en onder voorwaarden ook op ecologische waarden. Daar staat tegenover dat de landschappelijke impact zeer groot is.

De vergelijking van 400 punten zonnepark met 600 punten woonwijk gaat niet op, omdat voor een woonwijk ook het aantal wooneenheden meetelt en dit leidt voor een hectare woonwijk al gauw tot het dubbele aantal punten. Overigens wordt om andere redenen het aantal impactpunten voor windturbines gewijzigd en in veel gevallen verhoogd (zie ambtshalve wijzigingen in hoofdstuk 3).

De balans is anders dan indiener voorstelt, en we achten verlaging van de impactpunten voor zonneparken niet wenselijk.

6 Aanvullingen op 'Speciale elementen' bij de Versterkingsmaatregelen.

We zijn het met indiener eens dat meer speciale elementen denkbaar dan in de tabel met versterkingsmaatregelen staan vermeld. Keverbanken hebben de grootste toegevoegde waarde in en tussen agrarische percelen. In combinatie met natuurelementen zoals ruigte, natuurvriendelijke oevers en houtige beplanting is de toegevoegde waarde kleiner. Aanleg van een extra wal is welkom maar kan in punten gewaardeerd worden onder een van de andere natuurversterkingsmaatregelen.

Een bijenhotel is, vooral in combinatie met andere natuurversterkingsmaatregelen zinvol, mits deze dan ook wordt onderhouden. Plaatsing van bijenhôtels gebeurt op steeds meer plaatsen, ook in zonneparken.

Toepassing op kleine schaal vinden we waardevol en vergelijkbaar met de nestkast voor steen-/kerk-/bosuil.

We nemen deze maatregel op in tabel 3 voor vergelijkbaar aantal punten, nl. 10 punten per m2 functioneel oppervlak (oppervlak met bijv. holle stengels, boorgaten of leemwand).

Aanvullende maatregelen, zoals grootwildcorridors, of maatregelen om botsingen met wild te verminderen, zijn eveneens denkbaar als natuurversterking maar daarvoor is maatwerk nodig dat zich niet in een standaard rekenregel laat vatten.

7 Berekening van 'Speciale elementen' bij de Versterkingsmaatregelen.

We hanteren zoveel mogelijk de oppervlakte eenheid als rekenmaat, om het zo eenvoudig en duidelijk mogelijk te houden. Een takkenril of stobbenwal kan ook prima in oppervlakte worden uitgedrukt. Een rekenmaat op basis van omvang voor nestkasten, faunatunnels en boombruggen is niet te geven. Als een initiatiefnemer een ecologisch waardevol en zeer omvangrijk speciaal element wil aanleggen, kan hij dit onderbouwen en als afwijking op de standaardelementen uit de tabel voorleggen aan de gemeente.

De weergave van eenheden in de tabel zal een andere vorm krijgen omdat de rekentabellen als webformulier beschikbaar zullen komen.

8 Verwoording van 'Speciale elementen' bij de Versterkingsmaatregelen

De constatering dat de zoogdiertunnel en de herpeto-faunatunnel van toepassing kunnen zijn bij wegen is juist, en daarvoor zijn ook uitgebreide richtlijnen beschikbaar gekoppeld aan deze begrippen. Maatregelen om zonneparken passeerbaar te maken juichen we toe en voor veel kleine dieren is dat eenvoudig op te lossen door 10-20 cm vrije ruimte onder het hekwerk te maken. Die maatregel is zo eenvoudig dat hiervoor geen punten nodig zijn. Grotere passages (bijvoorbeeld in- en uitsprong voor reeën) worden tot nu toe nog weinig toegepast en hiervoor hebben we nog geen standaardmaten en punten om op te nemen in de versterkingstabel. Als een initiatiefnemer deze wil aanleggen, kan hij dit onderbouwen en als afwijking op de standaardelementen uit de tabel voorleggen aan de gemeente.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de tekst van de regels, de rekenwaarden en de toelichting zoals aangegeven bij punten 1, 2, 3 en 6.

Reactienummer: 6

Indiener: Gemeente Oude IJsselstreek

Samenvatting zienswijze

Indiener spreekt haar waardering uit voor de regels en heeft de indruk dat de regels praktisch werkbaar en evenredig zijn. Indiener heeft daarnaast de volgende opmerkingen:

- 1 Neem in de regels een wijze van meten op van verschillende oppervlaktes van verliesfactoren en versterkingsmaatregelen. Op deze manier kan geen discussie ontstaan over de wijze waarop de oppervlakte moet worden bepaald.
- 2 Vul de lijst met impactfactoren aan met een aantal naar verwachting vaker voorkomende ontwikkelingen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen van voorzieningen op het gebied van zorg, en om ontwikkelingen op het gebied van intensieve (verblijfs-)recreatie.
- 3 Tot welke categorie moeten wegen met een maximumsnelheid vanaf 100 km/u gerekend worden?
- 4 Benoem solitaire bomen per stuk met verliespunten eventueel naar leeftijdsklassen net als de houtwalcategorie. Het aanplanten van solitaire bomen beschouwen als versterkingsmaatregel met bijbehorende pluspunten.

- 5 Indiener verzoekt om na verloop van tijd een evaluatie uit te voeren van de nieuwe regels in samenspraak met gemeenten en initiatiefnemers.

Antwoord

- 1 Wijze van meten van oppervlaktes van verliesfactoren en versterkingsmaatregelen.
Op basis van deze en andere zienswijzen is een toelichting toegevoegd voor de elementen waarover onduidelijkheid bestaat, nl. kleine houtige elementen, poelen en grasstroken in zonnevelden.
- 2 Impactfactoren voor andere ontwikkelingen zoals zorg en recreatie.
De impact van dit type ontwikkelingen is sterk afhankelijk van de intensiteit van grondgebruik en bebouwing, en laat zich niet goed in een rekeneenheid vatten. Daarom staan deze categorieën niet vermeld in tabel twee. De initiatiefnemer moet zelf een inschatting maken op basis van best vergelijkbare categorieën zoals bedrijventerrein, woning of woonwijk en dit onderbouwen. Deze onderbouwing is ter beoordeling aan de gemeente.
- 3 Tot welke categorie moeten wegen met een maximumsnelheid vanaf 100 km/u gerekend worden?
De categorieën van wegen zijn als volgt duidelijker gemaakt in tabel 2:
wegen <80 km/uur
middel 80-99 km/uur
wegen >= 100 km/uur
- 4 Benoem solitaire bomen per stuk met verliespunten eventueel naar leeftijdsklassen net als de houtwalcategorie. En het aanplanten van solitaire bomen ook te zien als versterkingsmaatregel met bijbehorende pluspunten.
In tabel 1 nemen wij ook solitaire bomen op onder houtige elementen, met verliespunten onafhankelijk van leeftijdsklasse. Verder is de beschrijving van houtelementen in tabel 3 iets aangepast zodat ook solitaire bomen kunnen worden meegenomen als versterkingsmaatregel; zie zienswijze 9.
- 5 Evaluatie van de nieuwe regels in samenspraak met gemeenten en initiatiefnemers.
We voorzien in een evaluatie van de werking van de regels en zullen als daarvoor aanleiding is de regels aanpassen.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de tekst van de regels op basis van punten 1, 3 en 4.

Reactienummer: 7

Indiener: Vereniging Landschap en Milieu Hattem

Samenvatting zienswijze

Indiener juicht toe dat de regels voor de Groene Ontwikkelingszone transparanter en duidelijker worden, maar heeft zorgen over de rekenregel omdat deze de bestaande natuur niet meeneemt en om die reden veel meer mogelijk maakt dan voorheen het geval was.

Indiener licht enkele aspecten toe en doet een voorstel voor verbetering:

- 1 De verliesfactor neemt bestaande natuurwaarden niet mee.
De verliesfactor beperkt zich tot natuur die onder codes gevangen wordt. De codes in de tabel ('categorie') verwijzen naar terreinen met een code uit het beheerplan. Groene Ontwikkelingszone die niet overlapt met Natura 2000 heeft geen beheercodes. Vernietiging van andere natuur wordt als gevolg niet als verlies meegerekend in de tabel.
- 2 De impactfactor van woningbouw is veel te laag, vooral in een ecologische verbindingszone heeft woningbouw een enorme impact, omdat mensen vergunningsvrij mogen bouwen, zwembaden graven, hoge hekken neerzetten, etc.
Indiener is van mening dat er een onontkoombare relatie moet zijn tussen de rekenregel en de tabel en het verplichte onderzoek en dat de verliesfactor pas in de laatste stap wordt opgenomen. Hierdoor komt de factor voor de verbindingszone ook beter tot zijn recht.
Indiener stelt de volgende aanpassingen voor:
In stap één wordt de impactfactor bepaald van het gewenste initiatief (passend binnen de ruimte die het verplichte onderzoek onderbouwd laat zien).
Stap twee maakt duidelijk hoeveel natuurwaarden er vervallen door het initiatief én hoeveel er versterkt wordt. De totale balans, van stap één en twee moet positief zijn om de facto te versterken. Er wordt in stap twee ruimte gemaakt voor het toedelen van een waarde voor het verlies van 'groene' waarden dat het ecologische onderzoek (regel 2.6.5) mogelijk acht (inclusief vervallen speciale elementen en terreinen met beheercodes). Daarna volgt de benodigde versterking. Stap twee kent derhalve negatieve en positieve getallen. De balans ná stap één en twee moet hoger dan nul zijn ('de facto versterking').

Antwoord

Het is de bedoeling dat de verliesfactor alle aanwezige natuurwaarden die verloren gaan meeneemt. De natuurcodes in de tabel wekken ten onrechte de indruk dat alleen de natuur die in het natuurbeheerplan is opgenomen meetelt in de verliesfactor. We hebben de codes opgenomen om de aanwezige natuur te vergelijken met de beschrijving van de N-typering. We zullen in de toelichting aangeven dat de codering bedoeld is om voorbeelden te geven wat bedoeld wordt met de natuurelementen en dat alle natuurwaarden meegenomen moeten worden in de berekening.

De impactfactor voor woningbouw is volgens ons realistisch. Bovendien zijn de regels over de Groene ontwikkelingszone niet van toepassing op activiteiten die vergunningvrij gebouwd mogen worden.

De verbetervoorstellen komen overeen met de door ons voorgestelde regels. Verandering van de volgorde van stappen 1a (verliesfactor) en 1b (impactfactor) hebben geen enkel effect op de resultaten van de berekening.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de kolomkop in tabel 1, en in toelichting op regels de tekst dat de codes van natuurbeheertypen als voorbeeld dienen en dat alle elementen die verloren gaan en enige natuur- of landschapswaarde hebben dienen in deze tabel te worden opgenomen.

Reactienummer: 8

Indiener: Stichting Eefde Tegen Wind

Samenvatting zienswijze

Indiener erkent onze goede bedoelingen om een meer consistente beoordeling van projecten in de Groene ontwikkelingszone te krijgen. De berekening van de versterking is subjectief en de effecten van de werking van de factoren en regels zijn niet wetenschappelijk onderzocht. Grote projecten hebben eerder een exponentieel effect dan een door GS verondersteld lineair effect. Projecten als een windpark hebben veel neveneffecten die mogelijk onherstelbare effecten tot gevolg hebben. Indiener is van mening dat de huidige regels ernstige schade in de GO en EVZ tot gevolg hebben en vraagt om transparantie en uitleg over totstandkoming van de rekenregels.

Indiener stelt het volgende voor:

- 1 de regel op te nemen dat de maatregelen voor versterking moeten voldoen aan de eis dat ze binnen 3 jaar hun compenserende en versterkende effect gerealiseerd moeten hebben;
- 2 dat minimaal 25% van de breedte van een GO of EVZ in beslag genomen mag worden;
- 3 dat hoogstens 50% van de bodem door panelen mag worden bedekt en dat tenminste 3 meter tussen de rijen panelen vrij moet zijn;
- 4 dat GS de voorkeur moeten geven aan zon op dak, zon of wind in de GO of EVZ zou verboden moeten worden.

Indiener maakt fundamenteel bezwaar tegen de regels, en is van mening dat deze moeten worden herzien.

Antwoord

Gevolgen van grote ontwikkelingen zijn veel groter dan berekend.

Indiener onderbouwt de stelling dat gevolgen exponentieel in plaats van lineair verband houden met de omvang niet. De impactberekening is gebaseerd op een combinatie van fysiek ruimtebeslag en van een verstoringszone daaromheen, afhankelijk van het type ontwikkeling. Overigens wordt om andere redenen het aantal impactpunten voor windturbines gewijzigd en in veel gevallen verhoogd (zie ambtshalve wijzigingen in hoofdstuk 3, punt 1).

De regels leiden tot ernstige schade in de GO en EVZ.

De eerste stap in de rekenregels is het verlies aan natuur- en landschapselementen vaststellen, zodat hiervoor versterkingsmaatregelen worden genomen. In stap twee gaat het niet om compensatie van schade aan GO of EVZ, maar om toevoeging van natuur en landschapselementen om de kernkwaliteiten te versterken. Daardoor is er geen sprake van schade maar juist van versterking – per rato en naar saldo – zoals bedoeld in artikel 2.52 van de Omgevingsverordening.

Uitleg over totstandkoming van de rekenregels.

Zie de bijlage bij deze commentaarnota

- 1 Realisatie van maatregelen binnen drie jaar.
Wij hebben in de Omgevingsverordening in artikel 2.53b van de omgevingsverordening als onderdeel van de uitwerking van het versterkingsplan opgenomen dat de versterkingsmaatregelen binnen vijf jaar genomen moeten zijn. Omdat deze termijn al is vastgelegd in de verordening en niet met deze regels ter visie lag blijft deze termijn ongewijzigd.
- 2 Beperken van ontwikkelingen over grote breedte van GO of EVZ.
Zie antwoord op zienswijze 3 punt 9
- 3 Voorwaarde stellen aan bodembedekking in zonnenvelden.

Zie antwoord op zienswijze 3 punt 11

4 Voorkeur zon op dak.

Zie antwoord op zienswijze 3 punt 10

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de tekst van de regels.

Reactienummer: 9

Indiener: gemeente Lochem

Samenvatting zienswijze

Indiener geeft aan dat binnen de gemeente Lochem relatief veel FAB-bestemmingsplannen (Functieverandering Agrarische Bebouwing) worden opgesteld. In deze plannen worden de voormalige agrarische bedrijfsgebouwen omgezet naar een woonbestemming.

In de nieuwe regels is echter geen mogelijkheid opgenomen de sloop van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen en het opheffen van het agrarische bouwkveld te verdisconteren (en daarmee het verdwijnen van bouw- en verhardingsmogelijkheden). Ook is het voor indiener niet helder hoe je bijvoorbeeld de sloop van een grote woning tegen een kleine kan wegen: er wordt niet gevraagd naar m², maar naar wooneenheden. Verder wordt in het disconteringsmodel gerekend in hectares, terwijl niet alles in hectares is uit te drukken (bijvoorbeeld laanbeplanting). Indiener spreekt over een discrepantie tussen het FAB-beleid van de gemeente en de regels en vraagt zich af of de FAB-bestemmingsplannen niet moeten worden uitgezonderd van de regels.

Daarnaast vraagt indiener aan te geven dat landgoederen zijn uitgezonderd van de voorgestelde provinciale regeling.

Antwoord:

Relatie met gemeentelijk FAB beleid en sloop bebouwing.

Als FAB-beleid is opgenomen in het vigerende bestemmingsplan, bijvoorbeeld door een binnenplanse vrijstelling, dan hoeft het GO-beleid niet te worden getoetst. De regels gelden voor nieuwe ruimtelijke plannen (bestemmingsplan/omgevingsvergunning afwijking bestemmingsplan). Bij nieuwe ruimtelijke plannen is het verwijderen van agrarische bebouwing geen waarborg dat natuurversterking optreedt, zo lang we niet weten wat er voor in de plaats komt. Als het gehele gebied woonbestemming wordt, kan het (vaak) geheel onnatuurlijk worden ingericht (verharding, gazon, etc.). Voor de provincie is het FAB-beleid van de gemeente niet vanzelfsprekend voldoende als versterking van de GO. Sloop van bebouwing weegt wel mee in de berekening van de impact en wel als volgt.

Een agrarisch bouwvlak dat grotendeels is volgebouwd met schuren en verharding is te vergelijken met de categorie bedrijventerrein (milieucategorie 1 en 2). Als deze bestemming wordt vervangen door een andere bestemming, zoals woonbestemming, dan kan in tabel 2 de oppervlakte als negatieve waarde worden ingevuld bij bedrijventerrein. Dit levert dus aftrek van impact op. Daarnaast wordt de oppervlakte nieuwe bestemming als impact ingevuld (positieve waarde in tabel 2). Afhankelijke van de aard en oppervlakte van de nieuwe bestemming is het mogelijk dat de totale impact negatief is. Dat betekent dat dan geen versterkingsmaatregelen uit tabel 3 nodig zijn.

Het verkleinen van een woonbestemming bij sloop van een grote woning kan op vergelijkbare wijze leiden tot een negatieve impact. De impact van woonbestemming wordt niet alleen bepaald door het aantal wooneenheden zoals indiener stelt, maar door de combinatie van de oppervlakte woonbestemming en het aantal wooneenheden samen.

Een andere mogelijkheid is het deel waar de bebouwing wordt afgebroken en natuurversterking plaatsvindt de bestemming natuur te geven. In dat geval wordt de woon- of bedrijvenbestemming dus kleiner en neemt de impact, berekend volgens tabel 2 af; hierin is voorzien in de rekenregels.

Oppervlakte van laanbeplantingen.

In de meeste gevallen kan de oppervlakte van houtige beplantingen worden bepaald door de grondoppervlakte van houtige soorten inclusief het natuurgericht beheer van de ondergroei (bijv. kruidenrijk gras). Voor alleenstaande bomen en knotwilgen is er tevens een optie met een vaste oppervlakte per boom te rekenen zonder eisen aan de ondergroei te stellen, met resp. een straal van 5 en 1,5 meter rondom de boom. Op basis hiervan nemen we de volgende omschrijving inclusief oppervlakteberekening op voor enkele typen houtige beplanting:

- Alleenstaande bomen: inheemse opgaande bomen minimaal 12 meter uiteen, als oppervlakte mag 50 m² per boom worden gerekend
- Knotbomen (zoals wilgen, elzen essen), als oppervlakte mag 15 m² per boom worden gerekend of een strook grond van maximaal 5 meter breed met knotbomen max. 10 meter uiteen, met daaronder extensief beheerd kruidenrijk gras
- Bomenlaan of bomengroep, inheemse opgaande bomen tot maximaal 12 meter uiteen, als oppervlakte mag een strook grond met een breedte tot maximaal 5 meter van de stam worden gerekend

Landgoederen

Wat betreft de uitzondering voor landgoederen verwijzen wij naar artikel 2.53 van de Omgevingsverordening Gelderland. Voor uitbreiding van landgoederen geldt in afwijking van de hoofdregel voor de Groene ontwikkelingszone dat de activiteit of ontwikkeling landschappelijk moet worden ingepast zodat de kernkwaliteiten niet significant worden aangetast. De regels dat de Groene Ontwikkelingszone per saldo en naar rato van de ingreep moet worden versterkt geldt hier dus niet.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de tekst van de toelichting. Aangegeven wordt dat verlies aan bepaalde bestemming als negatieve waarde in de impactberekening kan worden opgenomen. Tevens wordt de beschrijving van houtige elementen in tabellen 1 en 3 verduidelijkt.

Reactienummer: 10

Indiener: Lunee Vastgoed B.V

Samenvatting zienswijze

Indiener vraagt of voor bepaalde ontwikkelingen die de komende periode plaatsvinden een overgangsregeling getroffen kan worden zodat de ingrepen onder het oude beleid worden getoetst.

Antwoord

In de regels is overgangsrecht opgenomen. Dit overgangsrecht is conform het overgangsrecht zoals dat is opgenomen in de Omgevingsverordening Gelderland.

Voor het overgangsrecht zijn drie fasen relevant:

- 1 Fase voor 1 februari 2022 (voor in werking treden Actualisatieplan 8 Omgevingsverordening)
- 2 Fase vanaf 1 februari 2022 tot in werking treden van de regels versterking Groene ontwikkelingszone
- 3 Fase vanaf in werking treden van de regels versterking Groene ontwikkelingszone.

Het gemeentebestuur toetst een ontwikkeling alleen aan de Omgevingsverordening Gelderland wanneer de ontwikkeling niet past binnen het huidige bestemmingsplan en daardoor een wijziging van het bestemmingsplan of een buitenplanse omgevingsvergunning nodig is.

Ontwerp ter inzage	Omgevingsverordening maart 2021	Omgevingsverordening februari 2022	Regels versterking Groene ontwikkelingszone
Fase 1	Ja, tenzij: - GS een zienswijze hebben ingediend - Vaststelling plaatsvindt na 1 februari 2022	Nee, tenzij: - GS een zienswijze hebben ingediend - Vaststelling plaatsvindt na 1 februari 2022	Nee, tenzij: - GS een zienswijze hebben ingediend - Vaststelling plaatsvindt na datum inwerkingtreding
Fase 2	Nee	Ja	Nee, tenzij: - GS een zienswijze hebben ingediend - Vaststelling plaatsvindt na datum inwerkingtreding
Fase 3	Nee	Ja	Ja

Fase 1.

Wanneer een ontwerpbestemmingsplan of -omgevingsvergunning voor 1 februari 2022 ter inzage is gelegd, gelden in beginsel de oude regels. GS kunnen met een zienswijze in dat geval de nieuwe regels van toepassing verklaren. Met oude regels bedoelen we de regels zoals die golden onder de Omgevingsverordening Gelderland maart 2021. In deze regels maakten wij een onderscheid tussen kleinschalige en grootschalige projecten in de Groene ontwikkelingszone.

Fase 2.

Wanneer een ontwerpbestemmingsplan of- omgevingsvergunning na 1 februari 2022 ter inzage is gelegd of als GS een zienswijze hebben ingediend, gelden de nieuwe regels. Met nieuwe regels bedoelen we de regels zoals die gelden onder de vigerende Omgevingsverordening Gelderland februari 2022. Projecten in de Groene ontwikkelingszone zijn alleen toegestaan als de kernkwaliteiten of ontwikkelingsdoelen per saldo en naar rato van de ingreep worden versterkt en de samenhang niet verloren gaat. Omdat de regels versterking Groene ontwikkelingszone nog niet zijn vastgesteld, gelden deze in beginsel nog niet.

Fase 3.

Wanneer een ontwerpbestemmingsplan of- omgevingsvergunning ter inzage is gelegd nadat GS de Regels versterking Groene ontwikkelingszone hebben vastgesteld, gelden deze regels direct. Deze regels gelden ook wanneer het ontwerp ter inzage is gelegd voordat de Regels zijn vastgesteld, maar dan alleen als 1) GS een zienswijze hebben ingediend waarin de Regels van toepassing zijn verklaard en 2) het plan of de vergunning definitief wordt vastgesteld nadat de Regels in werking zijn getreden.

Antwoord

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de tekst van de regels.

Reactienummer: 11

Indiener: Laneco

Samenvatting zienswijze

Indiener is bezig met een ontwikkeling waarbij ook plannen in de GO zijn voorzien. Hij verzoekt voor deze locatie een overgangsregeling te treffen zodat de ingrepen onder het oude beleid worden getoetst, en er geen verzwaring van de compensatieopgave aan de orde zal zijn onder de nieuwe regels.

Antwoord:

Zie het antwoord bij zienswijze 10.

Reactienummer: 12

Indiener: gemeente Oost Gelre

Pro forma, zie zienswijze 14

Reactienummer: 13

Indiener: Gebiedsonderneming Laarberg

Samenvatting zienswijze

Indiener geeft aan dat in 2014 twee bestemmingsplannen zijn vastgesteld waarbij in overleg met de provincie Gelderland de EVZ is versmald en compensatie plaats heeft gevonden.

In 2017 is er een reparatieplan Buitengebied vastgesteld. Hierbij is de oude begrenzing van het buitengebied aangehouden en over de twee eerdergenoemde bestemmingsplannen van Laarberg gelegd. De enige aanpassing die in het reparatieplan Buitengebied is gedaan, is de benaming van EVZ en EHS veranderd in GNN en GO.

Met het vaststellen van de rekenmethode voor de GO wil indiener zich beroepen op de gemaakte afspraken en dat de twee bestemmingsplannen van Laarberg, die inmiddels zijn uitgevoerd, worden gerespecteerd om verdere uitvoering van de planvorming niet te belemmeren.

Antwoord:

De regels voor de versterking van de Groene ontwikkelingszone zijn niet van toepassing op bestaande activiteiten. Alleen wanneer een activiteit niet past binnen het huidige planologische regime en daardoor een wijziging van het bestemmingsplan of een buitenplanse omgevingsvergunning nodig is, moet worden getoetst aan de provinciale regels. De nieuwe regels staan dus uitvoering van de twee bestemmingsplannen niet in de weg.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de tekst van de regels.

Reactienummer: 14

Indiener: gemeente Oost Gelre

Samenvatting zienswijze

In gemeente Oost Gelre bestaat een aanzienlijke oppervlakte GO. Indiener vreest dat de nieuwe regels een mogelijke beperking gaan vormen voor activiteiten die hier al vanouds plaatsvinden, met name evenementen. Indiener gaat graag in gesprek met provincie Gelderland over de begrenzing van de gebieden en de regels.

Antwoord

De regels over Groene ontwikkelingszone in de Omgevingsverordening Gelderland en de Regels versterking Groene ontwikkelingszone zijn niet van toepassing op bestaande activiteiten. Alleen wanneer een activiteit niet past binnen het huidige planologische regime en daardoor een wijziging van het bestemmingsplan of een buitenplanse omgevingsvergunning nodig is, moet worden getoetst aan de provinciale regels. Wij kunnen uit de zienswijze niet opmaken of gemeente Oost Gelre van plan is de toegestane activiteiten uit te breiden waardoor een aanpassing van het planologisch regime nodig is. Wij staan open voor het gesprek, dit gesprek kan verlopen via het contactpersoon van de provincie (planbegeleider voor de Achterhoek).

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van de tekst van de regels.

Reactienummer: 15

Indiener: Vereniging Natuur en Milieu Gelderland

Samenvatting zienswijze

Vereniging Natuur en Milieu Gelderland heeft een zienswijze ingediend mede namens IVN Gelderland, Natuurmonumenten, Stichting het Gelders Landschap en Stichting Landschapsbeheer Gelderland. De zienswijze bestaat uit de volgende 9 punten:

1 Systematiek in orde

Indiener onderschrijft de systematiek van de regels in hoofdlijn. Wel ziet indiener graag hoe de provincie de doorwerking van de regels zal borgen. Ook stelt indiener voor de mogelijkheid te bieden een financiële bijdrage aan een gebiedsfonds te doen, als initiatiefnemer niet tot een optimaal pakket maatregelen komt.

2 Nog weinig ervaring met puntensystemen; risico op verschillende toepassing door verschillende gemeenten

Indiener is bezorgd dat ongelijke behandeling van in beginsel gelijke gevallen niet kan worden voorkomen. Daarnaast ziet indiener een risico dat “versterking” gaat verwateren tot “compensatie”.

Indiener verzoekt ons:

- gemeenten te begeleiden bij de uitvoering van dit voor hen nieuwe beleid;
- een model-toetsingskader op te stellen voor de beoordeling van een kwaliteitenonderzoek als bedoeld in artikel 2.53 Omgevingsverordening en dit aan de regels toe te voegen;
- een inspiratieboek Versterkingsplannen te maken waar de Streekgidsen mede de basis voor kunnen vormen; en
- van begin af aan een monitorings- en evaluatieprogramma op te stellen, jaarlijks te monitoren en zo nodig de systematiek en bijbehorende tabellen aan te passen.

3 Abiotische voorwaarden goed meenemen.

Toepassing van de regels levert volgens indiener geen volledig inzicht in het mogelijk verlies. Indiener verzoekt in de regels de boordeling van wat als “verlies” telt te verbreden met kwalitatieve achteruitgang van overblijvend areaal. Ook verzoekt indiener om herstel van abiotische voorwaarden aan de versterkingsmaatregelen toe te voegen.

4 Niet alles kan overal.

Indiener is van mening dat niet alle functies mogelijk moeten worden gemaakt in de Groene Ontwikkelingszone en stelt voor een ‘nee, tenzij beleid’ in te voeren voor bepaalde ontwikkelingen. Ten aanzien van tabel 2 impactfactor stelt indiener voor:

- Van deze tabel een limitatieve lijst te maken;
- Milieucategorieën boven 2 uit te sluiten;
- De termen “bedrijventerrein” en “woonwijk” niet te hanteren en uitsluitend m2 per bestemming (wonen/bedrijven) te gebruiken
- De basispunten per eenheid hiervoor hoger te stellen;
- Aanleg van wegen met een ontwerpssnelheid van meer dan 60 km/u uit te sluiten.

Daarnaast verzoekt indiener de mogelijkheden voor het plaatsen van windturbines in GO te heroverwegen.

5 Vellen van houtopstanden: wel onderdeel versterkingsopgave.

Indiener is van mening dat herbepplanten van houtopstanden en versterken van de Groene ontwikkelingszone niet hetzelfde is en verzoekt de regels en toelichting te verhelderen of aan te passen. Daarnaast verzoekt inspreker om een stringentere bescherming van natuurlijk oud bos.

6 Behoud open landschappen.

Aantasting van open landschap wordt terecht als impactfactor meegewogen. Verlies van openheid (impact) kan vaak niet worden gecompenseerd in de herstelopgave door elders openheid te creëren. Indiener verzoekt aan de beoordeling een weging toe te voegen voor landschappelijke waarden die niet in dezelfde mate elders gerealiseerd kunnen worden. Deze punten dienen relatief zwaar mee te tellen, opdat vernietiging van niet te compenseren waarden niet of nauwelijks kan optreden.

7 Bij het landschap passende aanleg van versterkingsmaatregelen.

Bij de toepassing van tabel 3 Versterkingsmaatregelen is aansluiting op de kernkwaliteiten van het gebied niet geborgd. Indiener verzoekt om een factor passendheid bij kernkwaliteiten toe te voegen aan de tabel en om te onderzoeken of een verdere differentiatie van de maatregelenlijst aan de orde moet zijn.

8 Borging en instandhouding goed regelen.

Indiener uit zorgen over de borging en instandhouding van de maatregelen. De generieke tekorten op toezicht en handhaving zijn een zorgpunt. Indiener verzoekt ons goed toe te zien op deze doorwerking en om de diensten, die met handhaving belast worden, goed voor te bereiden op deze taak en hen daarin ook te begeleiden.

9 Groene ontwikkelingszone moet laag-dynamisch blijven.

Het risico bestaat dat een toegestane ontwikkeling, inclusief versterking, in een later stadium een vraag naar uitbreiding teweegbrengt. Bijvoorbeeld door het toevoegen van extra woningen of het uitbreiden van een bedrijfsactiviteit. Waar de eerste ontwikkeling een daadwerkelijke versterking heeft opgeleverd zal uitbreiding die weer teniet doen en kan sprake zijn van sluipende verstedelijking. De regels, en de huidige omgevingsverordening, hebben geen passend antwoord hierop. Indiener vraagt ons te onderzoeken hoe eenmaal gerealiseerde versterking ook in de provinciale Verordening geborgd kan worden.

Antwoord**1 Systematiek in orde.**

Wij zijn content te lezen dat indiener de systematiek van de regels in hoofdlijn onderschrijft. Wat betreft het borgen van de doorwerking van de regels wijzen wij erop dat de regels een uitwerking zijn van de instructieregel uit artikel 2.52 van de Omgevingsverordening Gelderland.

De regels zijn dan ook gericht aan het bevoegd gezag voor aanpassing van het bestemmingsplan, in de meeste gevallen zijn dat de gemeenten. Net als bij andere instructieregels zien wij erop toe dat gemeenten onze instructieregels toepassen. De artikelen 2.53b en 2.53d van de Omgevingsverordening zijn daarbij relevant. Belanghebbenden kunnen bij de gemeente een handhavingsverzoek indienen. Voor het invoeren van een gebiedsfonds wat indiener voorstelt zien wij geen aanleiding. Mocht een initiatiefnemer niet tot een optimaal pakket maatregelen kunnen komen dan dient hij zijn initiatief aan te passen. Overigens gaat het instellen van een gebiedsfonds ook verder dan de bevoegdheid die Gedeputeerde Staten van Provinciale Staten hebben gekregen, namelijk het vaststellen van regels om de versterking uit te werken.

2 Nog weinig ervaring met puntensystemen; risico op verschillende toepassing door verschillende gemeenten.

Volgens ons geven de regels juist houvast aan gemeenten om vergelijkbare gevallen op dezelfde manier te behandelen. Uiteraard staan wij er voor open gemeenten hierbij te begeleiden of vragen te beantwoorden over toepassing van de regels. Een model toetsingskader voor de beoordeling van een onderzoek is volgens ons niet nodig. In artikel 2.53a van de Omgevingsverordening Gelderland is aangegeven welke aspecten in een onderzoek betrokken moeten worden. Het is aan gemeenten hierop toe te zien. Een eventueel toetsingskader valt ook buiten het doelbereik van artikel 2.52 lid 2, op grond waarvan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid hebben gekregen regels vast te stellen om de versterking uit te werken. De suggestie een inspiratieboek Versterkingsplannen te maken nemen wij mee. Wat betreft het verzoek van indiener om te monitoren en te evalueren zeggen wij toe dat wij de toepassing van de regels gaan monitoren en evalueren. Mocht daaruit blijken dat aanpassing van de regels nodig is dan initiëren wij dit.

3 Abiotische voorwaarden goed meenemen.

Verlies aan areaal wordt meegenomen voor zover het areaal betreft dat expliciet bijdraagt aan de kernkwaliteiten. Daarbij wordt naast areaal ook de kwaliteit van het type natuur- of landschapselement meegewogen via het puntenaantal per hectare. Daarnaast geldt voor de impactbepaling een toeslag als de ontwikkeling plaatsvindt in gebieden die op kaarten zijn aangegeven als Open gebied of als Gebied met aardkundige waarde.

Aantasting van abiotische factoren is niet gekwantificeerd in de regels voor versterking, maar vormt wel onderdeel van het onderzoek naar effecten op kernkwaliteiten dat wordt voorgeschreven in artikel 2.53a van de Omgevingsverordening Gelderland. Naast gebiedsspecifieke kernkwaliteiten gelden algemene kernkwaliteiten die een voorwaarde vormen voor het voortbestaan van de natuur, namelijk ecologische samenhang, stilte, donkerte, openheid en rust.

4 Niet alles kan overal.

Het verzoek van indiener een 'nee, tenzij beleid' in te voeren en bepaalde typen ontwikkelingen in GO uit te sluiten heeft betrekking op de hoofdregel voor de Groene ontwikkelingszone. Deze regel, opgenomen in artikel 2.52, eerste lid, van de Omgevingsverordening Gelderland, heeft al eerder ter inzage gelegen en is onherroepelijk vastgesteld. Zienswijzen kunnen enkel ingediend worden op de conceptregels die nu ter inzage hebben gelegen. Met deze regels kunnen geen ontwikkelingen uitgesloten worden zoals indiener voorstelt, omdat dan voorbij wordt gegaan aan de hoofdregel voor de Groene ontwikkelingszone.

Indiener stelt twee aanpassingen aan de tabel voor, te weten de termen “bedrijventerrein” en “woonwijk” niet te hanteren en uitsluitend m2 per bestemming (wonen/bedrijven) gebruiken en “de basispunten per eenheid hiervoor hoger te stellen”.

De impact van de categorie woonwijk wordt bepaald door de combinatie van punten voor de oppervlakte van de bestemming en voor het aantal wooneenheden. Bij een hogere dichtheid aan woningen, door bijv. gestapelde bouw/ flats, is de impact dus hoger. Daarmee geeft de tabel juist een preciezer beeld van de impact dan als dit op basis van alleen de oppervlakte woonbestemming gebeurt.

De categorie wonen betreft niet alleen de bestemming wonen maar ook de daarin opgenomen voorzieningen zoals ontsluiting, wegen. Voor bedrijventerreinen werkt dit op vergelijkbare manier. De categorieën zijn dus ruimer beschreven dan de indiener voorstelt. Het voorstel van indiener zou een verslechtering van de puntensystematiek betekenen en nemen we niet over.

5 Vellen van houtopstanden: wel onderdeel versterkingsopgave

Bij een ontwikkeling in de Groene ontwikkelingszone kan een houtopstand verloren gaan. Onder bepaalde voorwaarden is een houtstand beschermd volgens de Wet natuurbescherming en is compensatie nodig op basis van artikel 2.54 van de Omgevingsverordening Gelderland. De herbeplantingsplicht geldt niet voor dunning, maar wel (in beginsel) voor veel situaties waarbij een houtopstand wordt gekapt of verloren gaat.

De compensatie bestaat uit herbeplanting, eventueel op een andere locatie. In artikel 2.54 van de Omgevingsverordening is, naast de oppervlakte verloren gaande houtopstand een hectaretoeslag opgenomen afhankelijk van de leeftijd van de te vellen houtopstand, dus de oppervlakte houtopstand die wordt herbeplant moet groter zijn dan die verloren is gegaan. Deze verplichting bestaat al lange tijd en staat los van de Regels versterking Groene ontwikkelingszone.

We vinden het niet terecht om naast de compensatie met hectaretoeslag voor Wnb beschermde houtopstanden op grond van artikel 2.54 ook nog verlies van GO mee te rekenen op grond van artikel 2.52. Bovendien schept het toepassen van twee verschillende artikelen op dezelfde activiteit verwarring. Houtopstanden die niet onder de criteria van de beschermde houtopstanden Wnb vallen, door de ontwikkeling verloren gaan en bijdragen aan de kernkwaliteiten, worden wel als verlies meegerekend bij de regels versterking GO. Dit is aangegeven in de toelichting op de regels, maar zal ook in de rekentabel nog eens expliciet worden aangegeven.

Daarnaast verzoekt indiener om een stringenter bescherming van natuurlijk oud bos. In GO komen over het algemeen weinig natuurlijke oude bossen voor. Deze zijn vrijwel altijd begrensd als GNN. Bovendien gelden bijzondere voorschriften voor houtopstanden op oude bosgroeiplaatsen (artikel 2.91 Omgevingsverordening Gelderland).

6 Behoud open landschappen.

Wij zijn het met indiener eens dat een ruimtelijke ontwikkeling in open gebied vaak leidt tot aantasting van het open karakter van een gebied en dat dit moeilijk elders is te compenseren. Echter de regels voor versterking bieden geen ruimte om bepaalde typen ontwikkelingen in GO uit te sluiten. Het al dan niet uitsluiten van ontwikkelingen is opgenomen in de hoofdregel voor de Groene ontwikkelingszone (artikel 2.52, eerste lid, van de Omgevingsverordening Gelderland, zie verder punt 4).

Op een aantal manieren wordt de openheid van het landschap wel degelijk meegewogen en wordt daarvoor extra aandacht gevraagd:

- Openheid is een algemene kernkwaliteit van het GO en in het onderzoek naar effecten op GO moet dit dus worden meegenomen.
- De versterkingsmaatregelen moeten zodanig worden gekozen dat met openheid rekening wordt gehouden op plaatsen waar dit een kernkwaliteit is. In dat geval is opgaande houtige beplanting minder wenselijk, of alleen aan de randen van een gebied. Ook kan de kwaliteit van open gebied worden versterkt met laagblijvende natuurelementen zoals natuurvriendelijke oevers en kruidenrijk grasland.
- Voor ruimtelijke ontwikkelingen op locaties die op de kaart "open landschap" als open gebied staan vermeld, geldt een toeslagfactor en dus een hogere versterkingsopgave. Deze toeslag kan ook werken als een ontmoediging voor ruimtelijke ontwikkelingen in open gebied.

7 Bij het landschap passende aanleg van versterkingsmaatregelen.

Wij vinden het niet nodig om passend in het landschap als voorwaarde mee te nemen omdat wij al de voorwaarde hebben opgenomen dat de aan te leggen versterkingsmaatregel moet bijdragen aan de kernkwaliteiten van het gebied. Deze kernkwaliteiten betreffen zowel ecologische als landschappelijke waarden. Dit dient in het versterkingsplan nader te worden onderbouwd. Daarnaast geldt een toeslagfactor voor maatregelen die bijdragen aan de realisatie van een Ecologische Verbindingszone. De door indiener voorgestelde differentiatie van de maatregelenlijst vergt uitwerking op een te hoog detail niveau, aangezien er 184 deelgebieden zijn met verschillende sets van kernkwaliteiten. De initiatiefnemer dient dit zelf in het versterkingsplan toe te lichten.

8 Borging en instandhouding goed regelen.

Borging en instandhouding van de maatregelen is geregeld via de artikelen 2.53c en 2.53d van de Omgevingsverordening Gelderland. Het is aan de gemeente hierop toe te zien en indien nodig handhavend op te treden. Als indiener van mening is dat een gemeente deze taak niet naar behoren uitvoert dan moet indiener zich tot de betreffende gemeente wenden. Gemeenten zijn op de hoogte van de hoofdregel voor de Groene ontwikkelingszone en van de conceptregels. Specifieke voorbereiding en begeleiding op de handhavingstaak is volgens ons niet nodig.

9 Groene ontwikkelingszone moet laag-dynamisch blijven.

Ook deze opmerking heeft betrekking op de hoofdregel voor de Groene ontwikkelingszone, opgenomen in artikel 2.52, eerste lid van de Omgevingsverordening Gelderland en niet op de regels voor de uitwerking van de versterking. Op grond van de hoofdregel in de verordening worden geen ontwikkelingen uitgesloten. Elke ontwikkeling in de Groene ontwikkelingszone, ook als het een uitbreiding van een eerdere ontwikkeling betreft, moet opnieuw beoordeeld worden aan de hand van de versterkingsregels. Het teniet gaan van een eerder aangebrachte versterking is niet in lijn met de voorwaardelijke verplichting die op grond van artikel 2.53d van de Omgevingsverordening moet worden opgenomen in het bestemmingsplan. In deze voorwaardelijke verplichting moet worden bepaald dat de maatregelen overeenkomstig het versterkingsplan in stand worden gehouden. Eenmaal gerealiseerde versterking wordt dus geborgd via het bestemmingsplan.

Wijzigingen

Deze zienswijze leidt naar aanleiding van punt 5 tot aanpassing van de tekst van de toelichting:

- Toevoegen in toelichting: "Er zijn echter ook houtopstanden die niet Wnb beschermd zijn, en deze tellen wel mee in de verliesfactor."
- In Excel tabel en handleiding wordt aangeven: "beschermd houtopstanden voor zover niet Wnb beschermd".

3 Ambtshalve wijzigingen regels versterking Groene ontwikkelingszone

Hieronder volgen enkele ambtshalve wijzigingen die het gevolg zijn van opmerkingen en vragen van deskundigen en van de aanwezigen tijdens de informatiebijeenkomsten. Het gaat over het algemeen over een verbeterde toelichting of nadere specificatie.

1 Impactberekening windturbine.

Bij windturbines hebben wij de impact berekend op basis van een verstoringszone van 90 meter rond de as van de windturbine. De gemiddelde verstoringsafstand bedraagt echter 250 meter en is bovendien zeer variabel, en van meer factoren afhankelijk dan alleen wieklengte.

Daarbij komt dat niet alle soorten fauna in gelijke mate verstoringsgevoelig zijn, en flora geheel niet. De impact zal ook afnemen naarmate de afstand tot de as van de windturbine groter wordt. Daarom nemen we als extra factor de verstoringsgraad mee.

Om meer maatwerk te kunnen leveren is besloten de impact te bepalen op basis van het aantal windturbines waarvan de overdraai in GO komt, de verstoringsafstand en de verstoringsgraad. Deze laatste twee zijn geen eenvoudige kengetallen maar moeten worden bepaald in ecologisch onderzoek. Het grootste deel van dat onderzoek vindt bij plannen voor windparken al plaats in het kader van Wnb (beschermde soorten en evt. ook Natura 2000-gebieden).

Om evenwicht te houden met andere categorieën van ontwikkeling is het basisaantal punten voor 1 ha is gelijkgesteld aan dat voor zonnepark, namelijk 600 punten per ha.

$\text{Impact} = 600 \times \text{impactfactor}$

$\text{Impactfactor} = \text{aantal windturbines} \times \text{verstoringsafstand(m)} \times \text{verstoringsafstand(m)} / 10000 \times \pi \times \text{verstoringsgraad \%}$

De verstoringsafstand wordt bepaald op basis van onder andere effecten van geluid, slagschaduw en bewegende wieken/aanvaringskans, en is ook afhankelijk van de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen voor het betreffende deelgebied van GO, dus actuele en potentiële waarde. De verstoringsafstand is minimaal de wieklengte.

De verstoringsgraad wordt bepaald op basis van onder andere effecten van geluid, slagschaduw en beweging op daarvoor gevoelige diersoorten die passen bij de kernkwaliteiten en de ontwikkelingsdoelen voor het betreffende deelgebied van GO. Het onderzoek moet zowel op de actuele als op de potentiële waarden worden gericht. De verstoringsgraad kan variëren tussen 100% nabij de as van de windturbine tot 0% aan de rand van de verstoringszone.

Op te nemen in tabel 2:

categorie	eenheid	basispunten /eenheid	aantal eenheden	punten
windturbine	aantal turbines	600		0
	verstoringsafstand (m)			
	verstoringsgraad (%)			

Als globale referentiescore hanteren we voor 1 windturbine, 250 meter verstoringsafstand en een verstoringsgraad tussen 25 en 50%, zie onderstaande tabel:

categorie	eenheid	basispunten /eenheid	aantal eenheden	punten
windturbine	aantal turbines	600	1	2944
	verstoringsafstand (m)		250	
	verstoringsgraad (%)		25%	
categorie	eenheid	basispunten /eenheid	aantal eenheden	punten
windturbine	aantal turbines	600	1	5888
	verstoringsafstand (m)		250	
	verstoringsgraad (%)		50%	

2 Parkeerterrein opnemen als categorie in impactfactor

Wij nemen verharde parkeerplaats als extra categorie op in de tabel impactfactor. De eenheid is oppervlakte verharding (zoals asfalt, beton, klinkers, grasklinkers, grind). De impact is 50% van de laagste categorie weg, namelijk 1000 punten per ha.

Het gaat hierbij om parkeerplaatsen die een aparte bestemming krijgen en dus niet onderdeel zijn van andere bestemmingen zoals wonen, bedrijventerrein.

3 Aanbevelingen versterkingsmaatregelen

Wij hebben in de toelichting de volgende aanbevelingen opgenomen voor het treffen van versterkingsmaatregelen:

- Raadpleeg streekgidsen als inspiratiebron
- Werk bij zowel aanleg als bij het beheer van nestvoorzieningen en faunapassages samen met lokale natuurgroepen om hun kennis, ervaring en wellicht ook menskracht te benutten.

4 Poelen

Omdat meerdere kleine poelen een grotere waarde hebben voor amfibieën dan één grote poel, geven wij in de toelichting/tabel een uitleg hoe afmetingen worden bepaald voor de poelen. Deze is gebaseerd op de Index landschap en de EVZ model kamsalamander. Een poel heeft bij voorkeur een oppervlakte van minimaal 500 m², dit mag oplopen tot 5000 m². De oppervlakte van 500 m² is geen absoluut minimum, in kleinschalige gebieden kan een kleinere poel ook ecologisch waardevol zijn. Om recht te doen aan het advies in EVZ-model kamsalamander en aan de hoge waarde van kleine poelen wordt als maximum 3000m² gesteld en geen eis aan de minimum oppervlakte. Een grotere oppervlakte mag, maar dan telt de gehele oppervlakte als zoete plas met 2000 punten/ha. Als oeverzone mag de insteek, waar grond vergraven wordt om de poel mogelijk te maken, worden meegeteld. Als er een brede flauwe oeverzone is, heeft dit ecologische meerwaarde net als een natuurvriendelijke oever, beiden tellen mee voor 3000 punten/ha.

5 Afronding van punten

Enkele waarden voor de verliesfactor in tabel 1 zijn aangegeven in tientallen punten. Deze zijn afgerond naar honderdtallen.

Bijlage: Achtergrond rekenmethodiek versterking GO

1 Proces van totstandkoming

De provincie heeft een rekenmethodiek uitgewerkt op basis van casussen uit voorgaande jaren, waarbij sprake was van ‘rode’ ingrepen in GO. Ook zijn ook andere voorbeelden van versterkingsmethodieken bij gemeenten of andere provincies (daar vaak verevening genoemd) geïnventariseerd. Inzichten zijn gedeeld en besproken met een klankbordgroep bestaande uit deskundigen op gebied van ruimtelijke ordening en ecologie, gemeenten en natuur en milieuorganisaties. Het resultaat (ontwerp regels) zijn ter inzage gelegd. De zienswijzen hebben geleid tot enkele aanpassingen op de regels of kleine wijzigingen in de toelichting. De belangrijkste zijn als volgt:

- Duidelijk is omschreven wat wordt verstaan onder een functioneel zonneveld en wat mag worden meegeteld als natuurversterkingsmaatregel;
- De bepaling van de impactfactor van een windturbine; we staan hier meer maatwerk toe;
- Verlaging van de toeslagfactor voor aardkundige waarden.

2 Hoofdpijnen rekenmethodiek

2.1 Uitgangspunten

- 1 Eenvoudig te begrijpen en toe te passen voor gemeente en initiatiefnemer.
- 2 “Eerlijk”, op vergelijkbare manier toepasbaar voor verschillende typen ontwikkelingen.
- 3 De regels van de verordening geven aan dat per saldo versterking nodig is. Dit impliceert dat mogelijke nadelige effecten in beeld gebracht moeten worden. Nadelige effecten hoeven niet per definitie te worden gecompenseerd, maar wegen wel mee in de eindafweging of er sprake is van ‘per saldo’ versterken van kernkwaliteiten. Een project met nadelige effecten vraagt dus een grotere inspanning dan een project zonder die effecten.
- 4 Versterking moet volgens de verordening naar rato van de ingreep plaatsvinden. Dit is vertaald als afhankelijk van omvang en intensiteit van ontwikkeling.
- 5 Het puntensysteem gaat uit van oppervlaktes en (bouw)volumes van ruimtelijke ontwikkeling en versterkingsmaatregelen (in oppervlaktes en (bouw)volumes). De afweging gebeurt zowel naar omvang als kwaliteit en impact.
- 6 De rekenmethodiek is zo veel mogelijk richtinggevend voor de meest voorkomende functies van ruimtelijke ontwikkeling in GO.
- 7 De omvang van de gewenste versterking is zowel afhankelijk van verlies aan fysieke elementen die bijdragen aan kernkwaliteiten als aan de impact van de ontwikkeling op actuele en potentiële natuur- en landschapswaarden.
- 8 Er is bij de berekening van de impact onderscheid in de zwaarte van verschillende categorieën van ontwikkeling/functies. Ook weegt mee of sprake is van uitbreiding van lokaal bestaande functies of van nieuwe functies in het buitengebied die een relatief hogere impact hebben.
- 9 In de ligging weegt mee of het open dan wel gesloten landschap betreft, of het in een gebied met aardkundige waarden ligt en of het in een ecologische verbindingszone ligt.
- 10 De te realiseren versterking bestaat uit te ontwikkelen natuurelementen die bijdragen aan kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het GO ter plekke. De ecologische waarde is afhankelijk van het areaal en het type natuurelement en de wijze waarop deze elementen verankerd worden in het bestemmingsplan.
- 11 Voor een ontwikkeling gelegen in een Ecologische Verbindingszone (EVZ) geldt dat de versterkingsmaatregelen positief bijdragen aan de inrichting van de EVZ.
- 12 Bij een ontwikkeling die belemmerend op het functioneren van een ecologische verbinding werkt, is de opheffing van deze belemmering de eerste voorwaarde bij de locatiekeuze van versterkingsmaatregelen.

2.2 Basis van de puntentelling

- Basisrekeeneenheid voor impact is 1 hectare versteende oppervlakte (bebouwing + verharding).
- De basisimpact vormde oorspronkelijk 1 hectare versterking voor woningbouw, met relatief lage verstoring van de omgeving.
 - * Voor verschillende categorieën ontwikkeling is een inschatting gedaan hoeveel fysiek ruimtebeslag deze innemen, met andere woorden welk aandeel van de omvang leidt tot bebouwing en verharding.
 - * Daaraan toegevoegd is een inschatting gemaakt van de mate van verstoring die optreedt in de omgeving, uitgedrukt in een verstoringsfactor. De basisfactor voor woningen/woonwijk is op 1 gesteld, en voor andere typen ontwikkeling is ingeschat hoeveel groter de verstoorde zone is in vergelijking met bewoning.
- Natuurversterking wordt uitgedrukt in punten, met als basis 1 hectare basisnatuur, nl. kruidenrijk grasland.
 - * Voor verschillende versterkingsmaatregelen is een inschatting gedaan welke ecologische kwaliteit deze hebben in vergelijking met de basisnatuur.
- De basisregel is dat voor 1 hectare versteende oppervlakte (bebouwing + verharding) versterking gewenst is met 1 hectare basisnatuur. Dit is op 1000 punten gesteld.
- In een later stadium is gekozen om de impact van woningen en woonwijken woningbouw te relateren aan de combinatie van oppervlakte en het aantal wooneenheden, waarbij het aantal punten bij een gemiddelde woondichtheid ruwweg gelijk blijft.

Op basis hiervan zijn verliezen, impact en versterking voor verschillende categorieën afgeleid. In het volgende hoofdstuk is de uitwerking van het puntenstelsel meer in detail aangegeven.

3 Uitwerking van de verliesfactor (stap 1 a)

Het verlies wordt bepaald op basis van de aanwezigheid van fysieke elementen die bijdragen aan kernkwaliteiten

- Het verlies wordt uitgedrukt in oppervlakte, gewogen voor de ecologische waarde van de groenelementen.
- Hiervoor wordt hetzelfde puntensysteem voor versterkingselementen (zie stap 3) gebruikt. De indeling van natuur- en landschapselementen is afgeleid van de systematiek van beheertypen in de Index Natuur en Landschap. Deze beheertypen en codes dienen als voorbeeld van het betreffende natuur- of landschapselement. Ook als een element niet precies voldoet aan de kwalificaties van de beheertypen, telt deze natuur mee voor de verliesfactor.
- Er is een extra waardetoekenning voor met name oude elementen met bijzondere waarde (vooral oude houtige elementen). Dit is vergelijkbaar met de toeslag die wordt gehanteerd bij verlies van areaal natuurbeheertypen, echter die wordt afgeleid van de ontwikkeltijd van zo'n natuurbeheertype. De toeslag (uitgedrukt als factor) voor houtige elementen met bomen gerelateerd aan de leeftijd van de (oudste) bomen en struiken:
 - * < 25 jaar: toeslagfactor 1,0 (dus geen toeslag)
 - * 25-100 jaar: toeslagfactor 1,33
 - * > 100 jaar: toeslagfactor 1,66

En daarnaast:

- * Zoete plas, poel, moeras, rietland: toeslagfactor 1,33
 - Een houtopstand beschermd in de zin van de Wet natuurbescherming (Wnb) is geen onderdeel van de verliesfactor, omdat dit op grond van de Wnb sowieso gecompenseerd moet worden.

4 Uitwerking van de impactfactor (stap 1b)

De impactfactor is de tweede component van de versterkingsopgave en wordt bepaald op basis van de aard, de omvang en de ligging van de ontwikkeling.

4.1 Impact per categorie van ontwikkeling

Om de impact vergelijkbaar te bepalen over verschillende categorieën zijn de volgende uitgangspunten toegepast:

- De eenheid drukt een combinatie uit van impact op GO (per saldo versterken) en economische omvang (naar rato).
- Impact van een ontwikkeling is de invloed van de ontwikkeling op actuele en potentiële kernkwaliteiten.
- Factoren die de impact bepalen zijn:
 - Ruimtebeslag:
 - fysieke aanwezigheid bebouwing en verharding;
 - belemmering van doorgang (ecologische verbinding);
 - verstoring van de omgeving rondom de ontwikkeling.
 - Bij verstoringen die met een ontwikkeling gepaard gaan kan worden gedacht aan:
 - verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming;
 - verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten;
 - verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting;
 - toename van de verstoring door licht;
 - uitstoot van stoffen en fysieke aanwezigheid van (bewegende) mensen en machines.
 - De ligging ten aanzien van ecologische en landschappelijke waarden.
- De impact moet worden bepaald op basis van het planologisch recht, dus de grenzen van de bestemming (oppervlakte, bouwvolume) in zowel de vigerend als toekomstig bestemmingplan.
- Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende categorieën van ontwikkeling:
 - Woning of woonwijk
 - Bedrijventerreinen
 - Zonneparken
 - Windturbines
 - Wegen en parkeerterreinen
- Voor andere categorieën is geen rekenmethodiek bepaald, ofwel omdat deze weinig voorkomen in GO, ofwel omdat deze te variabel zijn om in standaardrekenregels te vatten.

Hieronder wordt uitgelegd hoe het fysieke ruimtebeslag in punten wordt uitgedrukt, en hoe het verstoringseffect in punten wordt uitgedrukt, beide afhankelijk van de categorie en de omvang van de ontwikkeling. Tot slot worden toeslagfactoren bepaald die zijn gerelateerd aan de ligging van de ontwikkeling.

Bij eerste uitwerking van impact per categorie was het uitgangspunt dat de verstoring toeneemt in de reeks zonnepark < woonwijk < weg < bedrijventerrein < windturbine. Als meer dan gemiddelde verstoring van de omgeving is te verwachten, is het aantal impactpunten tot een factor 10 verhoogd. Bij verdere uitwerking is een verfijning op een standaard aantal punten per categorie doorgevoerd voor bijna alle categorieën.

1 Woningen en woonwijken

De categorie woningen is bedoeld voor een of enkele woningen.

De categorie woonwijk is bedoeld voor een groep woningen waarbij ook nieuwe ontsluiting, infrastructuur en openbare ruimte nodig is.

Voor beide categorieën bepalen aantal wooneenheden en de oppervlakte samen de impact. De puntensplitsing is zo gemaakt dat bij een gemiddelde vrijstaande woning het aandeel van oppervlakte en van aantal wooneenheden in de impact gelijk is. Bij kleine woningen weegt het aantal wooneenheden zwaarder, bij grote woningen weegt de oppervlakte zwaarder. Bij woonwijken weegt de oppervlakte wat zwaarder dan het aantal wooneenheden.

2 Bedrijventerreinen

Uitgangspunt is dat bedrijventerreinen meestal 100% versteend of met raster omgeven zijn en daardoor zeer beperkte ecologische waarde hebben. Als rekeneenheid is 1 hectare bedrijventerrein gekozen.

Bij bedrijven kan een groot verschil zijn in invloed op de omgeving, bijvoorbeeld door geluid, licht en verkeer. Er is voor onderverdeling gebruik gemaakt van de bestaande indeling van bedrijvigheid in milieucategorieën zie <https://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/funcities/bedrijven/milieuzonering/>

Voor deze categorieën zijn richtafstanden zijn bepaald tot een 'rustige woonwijk' of een 'rustig buitengebied'. Er is gekozen voor een vereenvoudiging van zes naar drie categorieën. Op deze wijze is het aantal basispunten van 1000 punten per ha als volgt toegepast:

Categorie toeslagfactor verstoring	milieucategorie	Gemiddelde richtafstand	Factor op basispuntenaantal
1	1 en 2	Circa 20 meter	1,5
2	3 en 4	Circa 163 meter	3,5
3	5 en 6	Circa 925 meter	4,5

3 Zonneparken

Oorspronkelijke uitgangspunten

- 70% van oppervlakte bedekt met zonnepanelen, we gaan uit van bruto oppervlakte zonnepark; dus de technische installatie met alle onderhoudspaden en groen tussen en om de paneelvelden, de hekwerken en ook alle landschappelijke inpassing buiten het hekwerk.
- Rekeneenheid: 1 hectare zonnepanelen = $0,7 \times 1000$ punten/ha = 700 punten.
- Zonneparken leveren geen verstoring van de verdere omgeving op.

Bij testberekeningen kwam de versterkingsopgave erg hoog uit in vergelijking met recente casussen voor zonneparken, en ook in vergelijking met woonwijken en bedrijventerreinen. Daarom is besloten de basispunten impact zonneveld verlagen van 700 naar 400 punten/ha.

Daarnaast bleek dat de berekening op basis van bruto oppervlakte zonnepark ertoe leidt dat elementen met een positieve bijdrage aan natuur zowel meetellen bij de Impactpunten (negatief) als bij de Versterkingsmaatregelen (positief). Als het plangebied door de initiatiefnemer groter is gemaakt om de natuur te versterken, neemt volgens de rekenwijze de impact toe en is weer extra natuurversterking nodig. Naar aanleiding hiervan zijn de rekenregels als volgt gewijzigd:

- De impact van het zonnepark wordt berekend op basis van de oppervlakte functioneel zonneveld. Functioneel zonneveld bestaat uit de door zonnepanelen bedekte bodem, inclusief bouwwerken en grasstroken die nodig zijn om het beschaduwden van zonnepanelen te voorkomen en onderhoudspaden.

- Om deze aanpassing zo neutraal mogelijk te laten doorwerken wordt de impact per hectare functioneel zonneveld verhoogd. Recente plannen voor zonnevelden in GO laten zien dat ca. 1/3 van de oppervlakte voor natuurversterking nodig is. Door de impact per ha zonneveld te verhogen van 400 naar 600 punten per hectare, blijft dezelfde versterkingsopgave van kracht zoals deze bedoeld was. Enkele elementen van het functioneel zonneveld kunnen onder voorwaarden ook meetellen als natuurversterking. Dit is nader omschreven in de handleiding bij de Tabellen versterking GO.

4 Windturbines

De impact van een windturbine is veel groter dan het fysieke ruimtebeslag van de voet van de windturbine en de benodigde verharding daaromheen. Er treedt verstoring op in de zone waar de wieken kunnen komen (de overdraai, een cirkel met de wieklengte als straal), onder andere door risico op aanvaring, maar ook in een groter gebied daaromheen als gevolg van slagschaduw, geluid en fysieke aanwezigheid van een object met bewegende delen. Oorspronkelijk uitgangspunt was om de impact direct te relateren aan de wieklengte, en daarbij rekening te houden met een verstoringszone met een straal die 2 tot 3 keer zo groot is als de wieklengte. Dit uitgangspunt was ontleend aan een studie van een windpark in Culemborg.

In overleg met energiedeskundigen werd echter duidelijk dat de mate van verstoring niet alleen door de wieklengte wordt bepaald maar ook door de hoogte van de as, door eventuele stilstandvoorzieningen en door de actuele en potentiële natuurwaarden op de locatie.

Omdat er geen goede scheiding is te maken tussen effecten van fysieke ruimtebeslag en verstoringszone, is ervoor gekozen de impact te bepalen op basis van de verstoringsafstand en de verstoringsgraad.

Deze laatste twee zijn geen eenvoudige kengetallen maar moeten worden bepaald in ecologisch onderzoek. Het grootste deel van dat onderzoek vindt bij plannen voor windparken al plaats in het kader van de Wnb (beschermde soorten en evt. ook Natura 2000-gebieden).

De verstoringsafstand wordt bepaald op basis van onder andere effecten van geluid, slagschaduw en bewegende wieken/aanvaringskansen, en is ook afhankelijk van de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen voor het betreffende deelgebied van GO, dus actuele en potentiële waarde. De verstoringsafstand is minimaal de wieklengte.

De verstoringsgraad wordt bepaald op basis van onder andere effecten van geluid, slagschaduw en beweging op daarvoor gevoelige diersoorten die passen bij de kernkwaliteiten en de ontwikkelingsdoelen voor het betreffende deelgebied van GO. Het onderzoek moet zowel op de actuele als op de potentiële waarden worden gericht. De verstoringsgraad kan variëren tussen 100% nabij de as van de windturbine tot 0% aan de rand van de verstoringszone.

Als globale referentiescore hanteren we voor 1 windturbine 250 meter verstoringsafstand en een verstoringsgraad tussen 25 en 50%.

Om evenwicht te houden met andere categorieën van ontwikkeling is het basisaantal punten voor 1 ha gelijkgesteld aan dat voor zonnepark, nl 600 punten per ha.

Impact = 600 x impactfactor

Impactfactor = aantal windturbines x verstoringsafstand(m) x verstoringsafstand(m) / 10000 x π x verstoringsgraad %

5 Wegen

- Er is alleen een rekeneenheid voor wegen met autoverkeer opgesteld. Uitbreiding of aanleg van spoorwegen of waterwegen in de GO komt weinig voor. In dat geval is maatwerk nodig is.
- De eenheid is hier oppervlakte verharding (ha), dus wegbermen worden niet als fysiek ruimtebeslag bestempeld.

- Verstoring treedt op in minimaal 2 keer zo grote zone.

Wegen nemen in tegenstelling tot bijvoorbeeld woonwijken en bedrijventerreinen vaak niet heel veel oppervlakte in, maar kunnen wel voor veel verstoringen invloed zorgen. Met name geluid en optische verstoring kunnen fors zijn. Daarom is het basisaantal punten hoger voor wegen dan voor woningen of een woonwijk. Het basisaantal punten is 2000 per hectare verharding.

De mate van verstoring hangt in sterk mate af van de gebruiksintensiteit. Hiertoe zijn drie categorieën van wegen onderscheiden volgens onderstaande tabel, met impactpunten oplopend tot 2 keer het basisaantal. Deze weging voor zwaardere categorieën is vergelijkbaar met de verdeling bij bedrijventerreinen. In een later stadium bleek ook behoefte aan verharde parkeerplaats als extra categorie in de tabel impactfactor. Het gaat hierbij om parkeerplaatsen die een aparte bestemming krijgen en dus niet onderdeel zijn van andere bestemmingen zoals wonen of bedrijventerrein. De impact is te vergelijken met die van een weg maar de verstoring is hier veel lager. De eenheid is oppervlakte verharding (zoals asfalt, beton, klinkers, grasklinkers, grind). De impact is gesteld op 50% van de laagste categorie weg, namelijk 1000 punten per ha. Op deze wijze is het aantal basispunten van 1000 punten per ha als volgt toegepast:

Categorie toeslagfactor verstoring wegen	Impactpunten per hectare
(half-) verhard parkeerterrein	1000
wegen <80 km/uur	2000
middel 80-99 km/uur	3000
wegen ≥ 100 km/uur	4000

4.2 Locatie-afhankelijke toeslagfactoren

Bij een ligging van de ontwikkeling in een gebied met bijzondere landschappelijke en ecologische waarde is de impact groter dan elders. Voor drie situaties is daarom een toeslagfactor voor de ligging vastgesteld: bij nieuwe functies, in gebieden met open landschap of aardkundige waarden en bij EVZ's.

1 Toeslagfactor nieuwe functie

Een ontwikkeling wordt als uitbreiding beschouwd als op het perceel dezelfde functie al op kleinere schaal plaatsvindt, of als het perceel direct grenst aan percelen met dezelfde functie. Als dit niet het geval is, spreken we van een nieuwe ontwikkeling.

Een toeslagfactor 2 wordt gehanteerd voor de volgende categorieën van ontwikkeling:

- Woningen en woonwijken, bedrijventerreinen, wegen

Voor enkele ontwikkelingen wordt effect van nieuw dan wel uitbreiding minder hoog ingeschat omdat hier veel minder menselijke activiteiten plaatsvinden en geldt toeslagfactor 1,5:

- Zonneparken en windturbines

2 Toeslagfactor open landschap/aardkundige waarden

Een ruimtelijke ontwikkeling heeft in open landschap veel meer impact dan in een landschap met meer opgaande structuren zoals houtsingels, bomenlanen en bosjes. Dit geldt voor zowel landschappelijke impact als voor verstoring voor bijv. dieren van open landschap zoals weidevogels.

Uitwerking open landschap:

Uitgangspunt is dat alle ontwikkelingen in open landschap extra verstorend zijn, met uitzondering van zonneparken (in mindere mate vanwege de beperkte en gelijkmatige hoogte) en windturbines (weliswaar grote objecten maar zeer verspreid geplaatst zodat ze niet het zicht ontnemen).

Bureau Overland heeft in 2004 en 2019 onderzoek gedaan naar de open gebieden in Gelderland. Zij komen in totaal op 213 open gebieden in Gelderland: open komgebieden (22), essen/engen/oude bouwlanden (144), broekgebieden (42) en veengebieden (5). De kaart met open gebieden is te vinden op de provinciale website onder [Kaarten en cijfers \(gelderland.nl\)](https://www.gelderland.nl/kaarten-en-cijfers).

De beleidscategorie waardevol open landschap in de huidige Omgevingsverordening betreft een beperkte selectie van 16 van deze gebieden. Deze selectie is te beperkt voor toepassing in de versterkingsregels, daarom is gekozen om voor de totale selectie van 213 open gebieden een toeslagfactor toe te kennen.

Uitwerking aardkundige waarden:

In de beschrijving van kernkwaliteiten van deelgebieden worden geografische namen genoemd van gebieden met aardkundige waarde. De ligging van deze gebieden is aangegeven op een kaart die beschikbaar is op de provinciale website onder [Kaarten en cijfers \(gelderland.nl\)](https://www.gelderland.nl/kaarten-en-cijfers).

Aankankelijk is één toeslag gehanteerd voor een ontwikkeling die in open gebied, aardkundig waardevol gebied of beide ligt. Uit nadere beoordeling van casussen bleek dat de toeslagfactor voor aardkundige waarde relatief hoog is en dat deze er veel aardkundig waardevolle gebieden zijn. Er zijn bijvoorbeeld veel gebieden met rivierduincomplexen die in regulier agrarisch gebruik zijn, of waarop een bebouwingslint ligt. Binnen deze gebieden hebben ruimtelijke ontwikkelingen weinig impact op de aardkundige waarden, en zijn maatregelen ter versterking van de aardkundige waarde nauwelijks mogelijk.

Daarom is de toeslagfactor voor aardkundig waardevolle gebieden losgekoppeld van de toeslag voor open landschap. De toeslag voor open landschap is ongewijzigd gebleven, die voor aardkundige waarden is 50% verlaagd. De toeslag voor aardkundige waarden geldt alleen buiten open landschap, om te voorkomen dat de gecombineerde toeslag hoger wordt voor ontwikkelingen die in zowel open gebied als in aardkundig waardevolle gebieden liggen.

3 Toeslagfactor Ecologische Verbindingszone (EVZ)

Het bepalen van een eventuele toeslagfactor voor nieuwe ontwikkelingen die in de EVZ liggen, is voor bedrijven en infrastructuur behoorlijk ingewikkeld. Bij bedrijven kan vooral ruimtebeslag en verstoring het functioneren van een EVZ beperken, maar bij wegen komt daar in ieder geval nog barrièrewerking bij. Of deze factoren een rol spelen hangt ook nog eens af van het type EVZ en de ligging binnen de EVZ. Daarbij zijn alle EVZ-modellen deels ook van belang voor vliegende soorten, een model winde levert bijvoorbeeld ook leefgebied op voor ijsvogel of vleermuizen.

Op basis hiervan gaan we voor EVZ's in het algemeen uit van een extra toeslagfactor van 1,25. Daarnaast wordt getoetst of het versterkingsplan bijdraagt aan het invullen van de EVZ, qua type en locatie van maatregelen.

5 Uitwerking van de versterkingsmaatregelen (stap 2)

De te realiseren versterking wordt uitgedrukt in punten die worden toegekend aan te ontwikkelen natuurelementen die bijdragen aan kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen van het GO ter plekke. De versterkingspunten zijn afhankelijk van het areaal en het type natuurelement en de wijze waarop deze elementen verankerd worden in het bestemmingsplan.

Punten per type versterkingsmaatregel:

- De versterkingsmaatregelen dienen bij te dragen aan de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen die gelden voor het deelgebied waarin het plangebied ligt.
- Een selectie van relevante maatregelen is afgeleid uit beheertypen die worden gehanteerd in het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). De in stap 3 opgenomen maatregelen zijn direct herleidbaar naar deze beheertypen, aangevuld met kleine specifieke maatregelen voor schuilplaatsen/nestplaatsen (takkenril, steenuilenkast, etc.).
- De basis versterking bedraagt 1000 punten en komt overeen met 1 hectare basisnatuur zoals kruidenrijk grasland.
- De maatregelen zijn ingedeeld in drie klassen van basis, plus en hoog, op basis van beheerkosten afgeleid uit SNL, en inschatting van inrichtingskosten en ecologische waarde. Aan deze drie categorieën zijn resp. 1000, 2000 en 3000 punten per hectare toegekend.

Kortings- en toeslagfactor

- Het uitgangspunt is dat bij permanente ontwikkelingen ook de versterkingsmaatregelen permanent bestemd of geborgd moeten worden. Bij tijdelijke ontwikkelingen hoeft geen sprake te zijn van permanente bestemming, hoewel deze wel wenselijk is. Wanneer bij tijdelijke ontwikkelingen de versterkingsmaatregelen eveneens voor een beperkte tijd gelden, dan levert dat minder punten op dan bij permanente maatregelen. Dit is uitgedrukt in een kortingsfactor 0,7.
- Als de ontwikkeling in een EVZ ligt, dient de ontwikkeling positief bij te dragen aan invulling van de EVZ. Als de ontwikkellocatie 50% van de breedte van de EVZ inneemt, dienen ook circa 50% van de voor de EVZ gewenste natuurelementen te worden gerealiseerd.
- Maatregelen die bijdragen aan de ecologische verbindingzone leveren extra punten op. Deze maatregelen dragen bij als ze passen in de inrichtingsmodellen die voor de verschillende soorten verbindingzones zijn ontwikkeld. Dit is uitgedrukt in een toeslagfactor 1,25.